

Årsredovisning 2023

Brottsförebyggande rådet

Produktion:
Brottsförebyggande rådet
Box 1386, 111 93 Stockholm
Telefon 08-527 58 400
registrator@bra.se www.bra.se
Omslagsillustration: Susanne Engman
Foto sidan 5: Oliver French (fotot av GD)
Layout: Hellsten Kommunikation

© Brottsförebyggande rådet 2024
urn:nbn:se:bra-1155

Årsredovisning 2023

Brottsförebyggande rådet

Innehåll

Generaldirektören om året som gått	5
Om Brå	7
Uppdrag	7
Organisation	7
Om resultatredovisningen	9
Resultatredovisningens struktur	9
Om resultatbedömningen	9
Statistikverksamheten	11
Genomförande.....	11
Resultatbedömning.....	17
Forskningsverksamheten	19
Genomförande.....	19
Resultatbedömning.....	24
Verksamheten för kunskapsstöd	25
Genomförande.....	25
Resultatbedömning.....	39
Övriga åiterrapporteringskrav, uppdrag och uppgifter	41
Kompetensförsörjning.....	52
Genomförande.....	52
Resultatbedömning.....	54
Ekonomiska uppgifter	55
Finansiell redovisning	57
Sammanställning över väsentliga uppgifter	57
Resultaträkning	58
Balansräkning	59
Anslagsredovisning.....	60
Tilläggsupplysningar och noter.....	61
Noter	63
Årsredovisningens undertecknande.....	68
Bilagor.....	69
Bilaga 1. Publicerat av Brå 2023	69

Generaldirektören om året som gått

Uppmärksamheten och debatten är intensiv om brottsligheten, polisarbete, dömande och straff, och vid kanslier och myndigheter på det kriminalpolitiska området bedrivs ett komplext arbete i högt tempo. Nya lagar tas fram och andra förändras. Regeringen koordinerar gentemot EU och finansierar och riktar in myndigheterna i rättsväsendet, vilka i sin tur styr mot målen och de föränderliga utmaningarna utifrån tillgänglig kunskap och befintliga resurser. Myndigheterna och andra samhällsaktörer engagerar sig i det brottsförebyggande arbetet, vilket kommunerna sedan juli 2023 gör utifrån lagkrav. I allt det krävs ständigt ny kunskap och nya kunskapsunderlag varav många från Brå, och inte minst stödinsatser till dem som ska förebygga brott och våldsbejakande extremism.

Centrala kunskapsbidrag kommer från Brås omfattande statistikverksamhet, med dels registerbaserad statistik om anmälda brott och rättsväsendets ärendehantering genom rättskedjan, dels surveystatistik om befolkningens och de förtroendevaldas utsatthet för brott m.m. Vid sidan av de många ordinarie och löpande publiceringarna blev det under året ett stort antal andra redovisningar. Hit hörde sex statistiska kortanalyser, bland annat om skolfaktorerens betydelse för om elever begår eller utsätts för brott, två särskilda statistikredovisningar, två stödmaterial till statistikens användare och en särskild metodstudie, samt på regeringens uppdrag ett underlag om geografiskt riktad datalagring respektive en kvalitetsgranskning av statistiken över anmälda brott med avseende på relationen mellan offer och gärningsperson.

Forskningsverksamheten redovisade bland annat studier gjorda på regeringsuppdrag, om polisens användning av sina resurstillskott, socioekonomiska faktorer och brott, grov fridskränkning mot vuxna respektive mot barn samt om barn och unga i kriminella nätverk. Egeninitierade studier som redovisades gällde bland annat uppkläring av dödligt våld i kriminella miljöer, polisens arbete med profilering och likabehandling vid ingripanden samt bedrägerier mot privatpersoner. Forskningsverksamheten bidrog också i många konsultationer med externa parter och i arbetet med remisser.

I Brås verksamhet för kunskapsstöd bedrevs det under året intensivt arbete med att arbeta fram och ge det utvidgade stödet som behövs i och med den nya lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete. Arbetet med regeringsuppdragen om att stödja det brottsförebyggande arbetet i socialt utsatta områden och om att sprida en metod mot skjutningar (gruppvåldsintervention, GVI) till fler orter fortsatte, och en uppdatering av den så kallade samverkanshandboken inleddes i samverkan med Polismyndigheten och Sveriges Kommuner och Regioner. I kunskapsstödet ingår Center mot våldsbejakande extremism (CVE), som under året publicerade rapporter och stödmaterial, och arrangerade och medverkade i seminarier, konferenser och sammankomster. Arbetet med att ge handfasta och behovsanpassade råd till kommuner fortsatte. Det bedrevs också arbete med två regeringsuppdrag, där ett handlar om ökad samverkan mellan nationella myndigheter och andra aktörer, ett annat om ett metodstöd för skolans möjligheter att hantera oro för våldsbejakande extremism, respektive ett informationsmaterial om våldsbejakande extremism och radikaliserings- och rekryteringsprocesser.

En förutsättning för Brås omfattande och kunskapsintensiva produktion är högt kvalificerade medarbetare och chefer, välfungerande interna stödfunktioner och goda relationer till omgivningen, vilket myndigheten har. Det är min uppgift att vårda de goda förutsättningarna och samtidigt utnyttja förbättringsmöjligheterna genom välriktade utvecklingsåtgärder, allt med fast sikte på myndighetens förmåga att leverera efterfrågad, kvalificerad och användbar kunskap – ett arbete utfört av en väl fungerande myndighet som är en god arbetsplats.

Stockholm i februari 2024

Mattias Larsson
Generaldirektör

Om Brå

Uppdrag

Brå är en myndighet under Justitiedepartementet och har rollen som kunskapscentrum för rättsväsendet. Myndigheten har till uppgift att bidra till kunskapsutvecklingen inom rättsväsendet och det kriminalpolitiska området, samt att främja brottsförebyggande arbete och förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism.

Brå har tre verksamhetsgrenar: statistikverksamhet, forskningsverksamhet samt verksamhet för kunskapsstöd, och verksamheterna sträcker sig över stora delar av det kriminalpolitiska sakområdet. Därutöver tillkommer ett flertal betydande interna stödverksamheter, såsom it och kommunikation. En mer detaljerad beskrivning av de frågor som vi arbetar med under respektive verksamhetsgren finns under respektive avsnitt i resultatredovisningen.

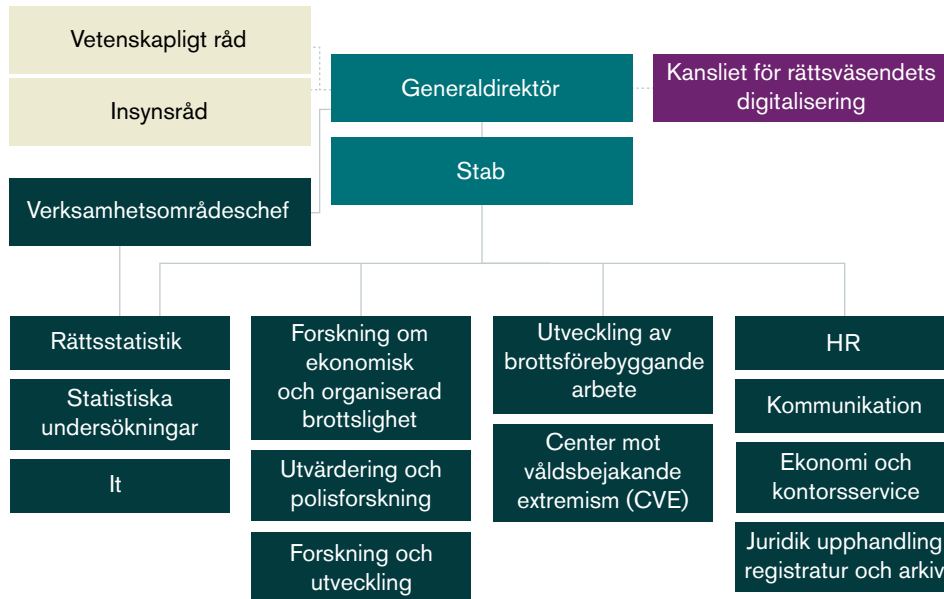
Målgrupper för Brås verksamhet är i första hand regeringen, rättsväsendets myndigheter och aktörer på nationell, regional och lokal nivå vars verksamhet inom det kriminalpolitiska området har betydelse för det brottsförebyggande arbetet, inklusive det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism. Även allmänheten är en av Brås målgrupper.

En viktig uppgift för Brå är att bistå andra myndigheter och aktörer genom att leverera, tolka och förklara forskningsresultat och statistik. En annan uppgift är att ge direkt stöd till externa aktörer, främst rättsväsendets myndigheter, men även andra myndigheter och aktörer på olika nivåer vars verksamhet har betydelse i arbetet mot brott och våldsbejakande extremism. Med stöd avses här överföring av sådan kunskap om brottsligheten och om myndigheternas arbetssätt eller verksamheter, som kan ligga till grund för beslut om hur dessa verksamheter ska bedrivas, framför allt med inriktning på utveckling och förbättring. Visst stöd utgår från Brås statistikverksamhet, men merparten av stödet utgår från forskningsverksamheten samt från verksamheten för kunskapsstöd, som bedrivs vid enheten för utveckling av brottsförebyggande arbete och vid Center mot våldsbejakande extremism (CVE).

Organisation

Mot slutet av december 2023 hade Brå 172 anställda, och myndigheten leds av en generaldirektör. Under året genomfördes en omorganisation på myndigheten där förvaltningsavdelningen avvecklades som organisatorisk enhet och ansvaret för ekonomienheten, personalenheten, kommunikationsenheten samt enheten för juridik, upphandling, registratur och arkiv flyttades från förvaltningsavdelningen till generaldirektören. Därtill inrättades en ny samverkansform för it-enheten, enheten för statistiska undersökningar och enheten för rättsstatistik. En gemensam överordnad chef tillsattes med ett mandat att utveckla dessa enheters gemensamma verksamhet.

Från och med 2023 är verksamheten indelad i elva enheter, ett center och ett kansli. Vid myndigheten finns även en stab som bland annat har till uppgift att biträda generaldirektören, samordna verksamhetsplaneringen och ha kontakter med Justitiedepartementet och myndigheter i rättsväsendet.

Insynsråd

Till organisationen hör Brås insynsråd, vars uppgift är att utöva samhällets insyn i myndighetens organisation och verksamhet, och att ge generaldirektören råd för att verksamheten ska bedrivas effektivt och i överensstämmelse med målen för den. Ledamöterna i insynsrådet utses av regeringen och Brås generaldirektör är ordförande. Tre protokollförda möten genomfördes under 2023.

Vetenskapligt råd

Knutet till Brå är ett vetenskapligt råd med ledande företrädare för akademien som är verksamma inom kunskapsfält där myndigheten återkommande har behov av expertis. Fyra av ledamöterna är män och tre är kvinnor. De sju ledamöterna hade sin hemvist vid sju olika universitetsinstitutioner, fördelade på fem universitet. Ledamöterna informeras om Brås produktion och engageras för att ge råd och att vetenskapligt granska publikationer. Under året genomgick manus till 15 publikationer extern vetenskaplig granskning, varav 10 granskades av det vetenskapliga rådets ledamöter. Flera av publikationerna granskades av fler än en granskare. Sammantaget genomfördes 27 externa vetenskapliga granskningsinsatser, varav 10 utfördes av ledamöterna i det vetenskapliga rådet och 17 av andra externa forskare från akademiska lärosäten.

Kansliet för Rättsväsendets digitalisering

Vid myndigheten finns ett kansli till stöd för Rådet för Rättsväsendets digitalisering. Kansliet ger stöd i form av administration, planering, analys och uppföljning. Det förvaltar och vidareutvecklar också gemensamma verktyg och modeller som är överenskomna mellan de myndigheter som ingår i Rådet. Kansliet är placerat direkt under Brås generaldirektör, som även är rådets ordförande. Från och med 2022 finns kansliets uppgift inskrivet i Brås instruktion. Kansliets arbete återrapporteras separat till regeringen i en myndighetsgemensam årsredovisning som lämnas senast den 22 februari varje år, i enlighet med förordningen (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering.

Om resultatredovisningen

Resultatredovisningens struktur

Resultatredovisningen är främst uppdelad i tre kapitel, utifrån Brås tre verksamhetsområden: statistik, forskning och kunskapsstöd.

I vart och ett av dessa kapitel utgår återrapporteringen från Brås instruktion, återrapporteringskraven i regleringsbrevet samt övriga regeringsbeslut. Verksamheten vid Kansliet för Rättsväsendets digitalisering, som bedrivs i enlighet med förordningen om rättsväsendets digitalisering, ingår inte i någon av Brås verksamhetsgrenar. Det huvudsakliga skälet till det är att även om det är Brå som tillhandahåller dessa kanslifunktioner, bedrivs verksamheten på uppdrag av Rådet för Rättsväsendets digitalisering, och det är också till rådet som rapportering sker. Därför berörs inte kansliets verksamhet i Brås resultatredovisning.

Redovisningen av respektive verksamhetsområde inleds med en beskrivning av sakinnehållet, följt av två huvuddelar: genomförande respektive resultatbedömning. Under rubriken *Genomförande* beskrivs årets genomförda prestationer och aktiviteter inom det aktuella verksamhetsområdet. Under rubriken *Resultatbedömning* lämnas en samlad bedömning av hur dessa prestationer och aktiviteter genomförts.

Under avsnittet Övriga återrapporteringskrav, uppdrag och uppgifter redovisas myndighetens uppdrag och uppgifter som är av övergripande karaktär eller inte ingår i några av våra verksamhetsområden. Avsnittet Kompetensförsörjning avser myndighetens återrapportering av kompetensförsörjning, sjukfrånvaro samt andra relevanta förändringar i myndighetens personalstruktur. Resultatredovisningen avslutas med en sammanställning av myndighetens totala kostnader och intäkter fördelade på respektive verksamhetsområde.

Som bilaga till årsredovisningen lämnas en sammanställning av publiceringar under året. Samtliga uppgifter som avser myndighetens utbetalda och återkrävda bidrag har hämtats ur myndighetens ekonomisystem.

Brå redovisar inga styckkostnader för ärendehantering i årsredovisningen. Det grundas på Brås bedömning att myndigheten inte handlägger något ärendeslag med ett stort antal ärenden, se 3 kap. 1 § andra stycket förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag.

Om resultatbedömningen

Årsredovisningen ska innehålla väsentlig information om vad myndigheten har presterat i förhållande till de uppgifter som framgår av myndighetens instruktion, samt de mål och krav som regeringen har angett i regleringsbrev eller något annat beslut. Myndigheten ska även ta fram resultatindikatorer och redovisa enligt dessa, om det inte medför kostnader som menligt påverkar verksamheten. Redovisningen ska också innehålla analyser och bedömningar av verksamhetens resultat och dess utveckling.

Myndigheten använder inte några särskilt framtagna resultatindikatorer som grund för resultatbedömningen. Den samlade bedömningen av respektive verksamhetsgrens resultat görs i år på samma sätt som tidigare, i huvudsak

med utgångspunkt från hur myndighetens arbete bedrivits utifrån de förhållanden och perspektiv som är relevanta för verksamhetsgrenen. Under 2024 kommer resultatindikatorer att tas fram i enlighet med den ambition som beskrevs i årsredovisningen för 2022, och som därefter utvecklades i den plan för hur myndighetens verksamhet ska stärkas och utvecklas som togs fram i enlighet med ett uppdrag i regleringsbrevet för 2023.

I bedömningen av resultaten har hänsyn tagits till vilka förutsättningar som finns för genomförandet på myndigheten, i relation till förväntningarna på myndigheten. När det gäller förutsättningarna att genomföra verksamheterna väger myndigheten bland annat in faktorer såsom extern påverkan, som myndigheten inte råder över, samt genomförandekapacitet.

Ifråga om förväntningarna på myndigheten ska uppdrag och uppgifter genomföras enligt planerad bemanning och budget. Vissa uppgifter om verksamheten, som på ett upplysningsätt speglar resultatet och går att jämföra mellan åren, redovisas löpande i texten eller i tabeller och ingår i den samlade bedömningen.

Resultatet har sedan bedömts utifrån följande tregradiga skala:

- *Ej tillfredsställande* – resultatet kan inte anses stå i proportion till vare sig förutsättningarna eller förväntningarna på myndigheten.
- *Tillfredsställande* – resultatet står i proportion till förutsättningarna men inte till förväntningarna på myndigheten.
- *Gott* – resultatet står i proportion till förväntningarna på myndigheten.

Statistikverksamheten

Brå ansvarar för Sveriges officiella statistik inom ämnesområdet rättsväsendet och producerar årligen statistik om brottsligheten och rättsväsendets reaktioner på brott. I den officiella statistiken ingår både registerbaserad statistik och surveybaserad statistik. Vidare tar Brå fram andra statistikslag och produkter som bygger på analys av särskilt insamlade data, och som inte ingår i den officiella statistiken. Inom statistikverksamheten producerar Brå löpande ett antal regelbundet återkommande statistikprodukter och utvecklar också nya produkter i projektform.

Genomförande

Publicerad statistik

I enlighet med publiceringsplanen publicerades både kriminalstatistikens nio produkter med slutlig årsstatistik och den periodiskt återkommande surveybaserade statistiken, som under 2023 innebar Nationella trygghetsundersökningen (NTU)¹, och Politikernas trygghetsundersökning (PTU)². Därtill publicerades hatbrottsstatistik (rapport 2023:16).

Kriminalstatistiken

De uppgifter som ligger till grund för Sveriges officiella kriminalstatistik samlar Brå in från övriga myndigheter i rättsväsendet. Uppgifterna bearbetas och publiceras i form av nio slutliga produkter, med fokus på olika skeden i brottmålsprocessen:

- Anmälda brott
- Konstaterade fall av dödligt våld
- Handlagda brott
- Misstänkta personer
- Handlagda brottsmisstankar
- Lagförda personer
- Kriminalvård – fängelse och häkte
- Kriminalvård – frivård
- Återfall i brott.

Samtliga slutliga produkter finns tillgängliga på Brås webbplats, i form av fristående tabeller och beskrivande rapporter. Anmälningstatistiken är även sökbar i en interaktiv offentlig statistikdatabas. Därutöver publicerades preliminär återfallstatistik med kortare uppföljningsperiod, halvårsstatistik över anmälda brott respektive handlagda brott, samt preliminär månads- och kvartalsstatistik över anmälda brott för innevarande år. Dessutom publicerades uppdaterade versioner av publikationen Klassificering av brott.

¹ Rapport 2023:9

² Rapport 2023:14

Surveybaserad statistik

Sedan 2006 genomför Brå årligen frågeundersökningen NTU, vars syfte är att undersöka utvecklingen vad det gäller människors utsatthet för brott, deras upplevelse av otrygghet och deras förtroende för rättsväsendet samt brottsoffers erfarenheter av kontakter med rättsväsendet. Huvudredovisningen av 2023 års mätningar gjordes i rapport 2023:9. Till huvudrapporten hör också en teknisk rapport (rapport 2023:10). Under året publicerades därutöver kortanalysen Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2022 (NTU-kortanalys 1/2023). Dessutom publicerades NTU-resultat på kommunal nivå med ett tillhörande metodstöd³.

Frågeundersökningen PTU kartlägger omfattningen av hot, våld och trakasserier som politiskt förtroendevalda i riksdag, kommunfullmäktige och regionfullmäktige har utsatts för. Förutom utsatthet mäts även omfattning vad det gäller oro samt konsekvenser av utsatthet. PTU har tidigare genomförts vid fem tillfällen och resultatet av 2023 års insamling redovisades i rapport 2023:14 samt en tillhörande teknisk rapport (rapport 2023:15).

Kvalitetsarbete i statistiken

Utöver den löpande produktionen ansvarar Brå även för att utveckla kvaliteten i den befintliga officiella statistiken och det underliggande produktionssystemet. Arbetet tar sin utgångspunkt i det normsystem som reglerar produktionen av officiell statistik samt de förbättringsområden som löpande identifieras för Brås verksamhet. För att kunna producera statistik enligt plan och med ändamålsenlig kvalitet följs de kvalitetskriterier som är uppställda för den officiella statistiken genom framtagna rutiner och processer för kvalitetssäkring. I det ingår bland annat att statistikens kvalitet och ändamålsenlighet regelbundet stäms av med användare, genomgår vetenskapliga granskningar vid utveckling av statistiken samt bedöms i olika fördjupade analyser av statistikens kvalitet. I enlighet med kvalitetskrav i förordningen om officiell statistik och i Statistiska centralbyråns (SCB) föreskrifter, har Brå under året även deklarerat och utvärderat kvaliteten i den registerbaserade kriminalstatistiken och den surveybaserade statistiken, på både områdes- och produktnivå.

Statistikverksamhetens produkter ska uppfylla användarnas behov, och därför utvecklas statistiken löpande. För att säkerställa en hög kvalitet behöver förändrade och nyutvecklade statistikprodukter noggrant förankras med centrala användare redan under utvecklingsarbetet. Brå har också särskilda användarråd för NTU, PTU, hatbrottsstatistiken och Funktionen för analys av statistik (Fas), för att säkerställa att statistiken är rätt utformad och uppfyller användarnas behov. Av samma skäl knyts alltid både interna och externa referensgrupper till större utvecklingsprojekt och insatser som rör kriminalstatistiken. Arbetet med att digitalisera rättskedjan innebär dessutom löpande kontakter med olika delar av rättsväsendet, vilket bidrar till att öka de centrala målgruppernas kännedom om, och insikter i, statistiken. Brå har även ett internt statistikråd, som hanterar strategiska frågor för statistiken och den it-verksamhet som är kopplad till statistiken. Det rådet sammanträdde vid tre tillfällen under 2023.

Ett viktigt kvalitetskriterium är att statistiken ska vara tillgänglig, det vill säga att det ska vara tydligt hur användarna kan få tillgång till, använda och tolka statistikuppgifterna. Brå bedriver löpande arbete med att anpassa presentationen och spridningen av statistiken efter de riktlinjer

³ Nationella trygghetsundersökningen – ett metodstöd för resultat på kommunal nivå

som finns för tillgänglighet. Under året fortsatte Brå arbetet med att tillgänglighetsanpassa statistiken enligt Europaparlamentets och rådets direktiv (EU) 2019/882 av den 17 april 2019 om tillgänglighetskrav för produkter och tjänster (tillgänglighetsdirektivet). Brå har under 2023 implementerat tillgänglighetsanpassade rapportmallar och tabeller inom ramen för produkterna i den löpande kriminalstatistiken, arbete återstår dock med att tillgänglighetsanpassa även den offentliga databasen över anmälda brott på myndighetens webbplats.

Särskilda kvalitetsinsatser

Den 31 mars 2023 redovisade Brå regeringsuppdraget om att kvalitetsgranska statistiken över anmälda misshandelsbrott (indelat efter typ av relation)⁴. Resultatet från kvalitetsstudien, som publicerades på Brås webbplats, visade att uppgifterna var behäftade med kvalitetsbrister av den storleksordningen att resultaten kan misstolkas. Myndigheten avser därför att slå ihop redovisningen av relationstyperna närstående i parrelation, närstående genom familj och släkt samt annan bekantskap i statistiktabellerna för de aktuella åren och framgent. I uppdraget ingick även att publicera tillförlitliga skattningar av nivån och utvecklingen av anmälda misshandelsbrott för åren 2019–2021, för att därmed kunna tillhandahålla bättre underlag för uppföljning av arbetet mot mäns våld mot kvinnor under perioden.

Under året lät Brå SCB utföra en analys av bortfallsbias och representativitet i Nationella trygghetsundersökningen; resultatet presenteras i form av en så kallad R-indikator. Indikatorn är ett bättre och mer heltäckande mått än svarsfrekvensen, som traditionellt används för att undersöka urvalsundersökningars kvalitet i form av representativitet.

Myndigheten har också gjort en intern analys för att undersöka representativiteten för den grupp respondenter i NTU som utsatts för brott, och som samtycker genom att lämna sitt telefonnummer för att delta i den uppföljande telefonintervjun.

Under året har Brå även förberett för en övergång från pappersenkät till webbenkät inför den kommande datainsamlingen för Skolundersökningen om brott som genomförs vintern 2023–2024. I samband med det har frågeformuläret setts över och de föreslagna förändringarna har kvalitetssäkrats såväl internt på myndigheten som genom en mätteknisk granskning på SCB. Inför den kommande datainsamlingen har även en genomlysning av urvalsmetoden för undersökningen genomförts.

Utveckling av statistikprodukter och produktionssätt

Förutom att ta fram löpande statistik har myndigheten under året även fortsatt att utveckla nya statistikprodukter och produktionssätt för att möta nya användarbehov och effektivisera arbetet.

Samverkan för Rättsväsendets digitalisering

Brå ingår tillsammans med tio andra myndigheter i samverkan för rättsväsendets digitalisering. Samverkan syftar till att digitalisera och utveckla informationsförsörjningen inom rättsväsendet, med målsättningen att bidra till en mer effektiv och rättssäker ärendehantering, bättre service till enskilda samt förbättrade möjligheter till analys och uppföljning. Som statistikansvarig myndighet har Brå den viktiga uppgiften att skapa förutsättningar för att

⁴ Kvalitetsgranskning av anmälda misshandelsbrott efter relationstyp 2019–2021

öka kriminalstatistikens relevans och kvalitet samt tillgodose ytterligare användningsområden för statistiken. Arbetet inom ramen för Rättsväsendets digitalisering är omfattande och bedrivs under ledning av Rådet för Rättsväsendets digitalisering som utgörs av de elva myndighetscheferna. Brå medverkade under 2023 i ett flertal styr-, projekt- och arbetsgrupper för att genomföra arbetet enligt den plan för gemensamma utvecklingsinsatser 2023 som myndigheterna redovisade till regeringen den 1 oktober 2022 (0317/22).

Myndighetssamverkan inom rättsväsendet innebär en stor och komplicerad uppgift för Brå. Det handlar om att löpande koordinera myndighetens arbete och det interna statistiksystemet SOR (systemet för officiell rättsstatistik) med de övriga myndigheternas genomgripande förändringsarbete. Brå behöver göra betydande interna anpassningar för att säkerställa myndighetens löpande produktion av kriminalstatistik, och samtidigt skapa förutsättningar för att utveckla och producera ny statistik. Digitaliseringen av rättskedjan kräver således betydande it-insatser vid Brå. Dessa handlar i huvudsak om systemutveckling och måste göras parallellt med myndighetens befintliga leveranser av kriminalstatistik.

Utveckling och hantering av datautbyten

Under 2023 har Brås arbete i huvudsak inriktats på fortsatt arbete med att utveckla och hantera de datautbyten som försörjer den officiella kriminalstatistiken och annan statistik med grunduppgifter. Under året har Brå utvecklat statistiksystemet för att kunna ta emot och hantera digitala utbyten av strukturerade uppgifter från Tullverket, samt fortsatt den interna anpassningen för hantering av digitala utbyten av brottmålsavgörande från Domstolsverkets system DiBa i den löpande produktionen. Vidare har Brå påbörjat ett kravarbete för att ta emot och hantera digitala utbyten om bland annat anmälda brott från Polismyndighetens system Durtvå, något som kommer att pågå även under större delen av 2024.

Utveckling av ny statistik som belyser rättsväsendet

För att tillvarata den potential som digitaliseringen av rättsväsendet innebär för utvecklingen av kriminalstatistiken, bedriver Brå ett långsiktigt arbete med målsättningen att ta fram nya löpande statistikprodukter som ska kunna användas för uppföljning av rättsväsendets verksamheter. Avsikten är att den nya statistiken ska förbättras successivt i takt med digitaliseringsarbetet, och den kommer således att vara föremål för vidareutveckling i många år framöver. Initialt utgör den nyutvecklade statistiken därför inte officiell statistik. Arbetet bedrivs vid funktionen för utveckling av rättsstatistik (Fur). Funktionen har utvecklat två statistikprodukter som beskriver handläggningsresultat respektive genomströmningstider i brottmålsprocessen, från anmälan om brott till beslut om åtal, vilka publicerades för femte året i rad⁵. Under 2023 arbetade Fur med en förstudie som syftar till att undersöka hur nya data från domstolarna kan användas för att utöka de statistikprodukter som beskriver rättskedjan med uppgifter om avgöranden i brottmål, ett arbete som kommer att fortsätta under 2024. Genom verksamheten vid Fur publicerades även för tredje året i rad nyutvecklad statistik över fysiska personer som registrerats som målsägare vid brottsanmälan för utvalda brottstyper riktade mot person 2014–2022, i form av en statistikrapport, tabeller och ett ramverk på myndighetens webbplats⁶.

⁵ Genomströmningstider i brottmålsprocessen 2021, samt Handläggningsresultat i brottmålsprocessen 2022.

⁶ Målsägare vid brottsanmälan 2014–2022

Utveckling av ny löpande statistik som belyser situationen i områden med socioekonomiska utmaningar

För att öka kunskapen om situationen i områden med socioekonomiska utmaningar har Brå på uppdrag av regeringen infört redovisning av resultat för olika socioekonomiska områdestyper som en del av den löpande redovisningen i årsboken för Nationella trygghetsundersökningen (rapport 2023:9).

Övrig redovisning och återrapportering

Hatbrottsstatistiken

Av Brås instruktion framgår att myndigheten ska ta fram kunskap om hatbrott. Den årliga styrningen av arbetet har förändrats och innebär sedan några år att Brå har i uppdrag av regeringen att vartannat år ta fram statistik om hatbrott och vartannat år genomföra fördjupade studier om hatbrott. Under året har Brå publicerat statistik om hatbrott, som redovisas i rapport 2023:16 med tillhörande teknisk rapport (rapport 2023:17).

Statistiska underlag för överväganden om införande av geografiskt riktad lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation

På uppdrag av regeringen (Ju2023/01666) tog Brå fram underlag med statistik över anmälda brott, vilket kan ligga till grund för överväganden om införande av geografiskt riktad lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation. I enlighet med uppdraget redovisade Brå förutom uppgifter om samtliga anmälda brott även uppgifter om anmälda brott som i högre grad är att anse som grova, samt vilka återkommande insatser som skulle krävas från myndighetens sida om en annan myndighet årligen ska kunna inhämta de statistikuppgifter som behövs inför beslut om geografiskt riktad lagring.

Statistiska underlag om ungas levnadsvillkor

I enlighet med ett uppdrag från regeringen som återkommande förlängs (Ku2020/02689) lämnade Brå även 2023 statistiska uppgifter om ungas levnadsvillkor som rör utsatthet för brott till Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor.

Statistikunderlag till länsstyrelserna för kommunernas lägesbilsanalys

I och med den nya lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete är kommunerna ålagda att göra särskilda lägesbilsanalyser. Men inte minst för små kommuner är resurserna för att göra lokala kartläggningar ofta begränsade. Länsstyrelserna har i uppdrag att ge kommunerna stöd i arbetet med det brottsförebyggande arbetet. För att underlätta arbetet tog Brå under året tillsammans med länsstyrelserna fram kommunspecifik statistik om anmälda brott och uppgifter från den Nationella trygghetsundersökningen, som levererades till länsstyrelserna som i sin tur använder statistiken i sitt stöd till kommunerna.

Statistiska analyser

Inom statistikverksamheten genomförs statistiska analyser av befintlig statistik och grunddata för att bidra till fördjupad kunskap om brott, till exempel brottsoffer, gärningspersoner, omständigheter vid brotten, otrygghet och oro för brott samt rättsväsendets hantering av anmälda brott, från utredning till dom. Fördjupade analyser kan också bidra till kunskaper om statistikens metodologiska möjligheter och begränsningar.

En särskild funktion inom statistikverksamheten, Funktionen för analys av statistik (Fas), analyserar befintlig statistik och grunddata om bland annat brottsutvecklingen och om rättsväsendets verksamhetsresultat. Funktionen tar fram så kallade kortanalyser, som inte är lika resurskrävande och djuplodande som forskningsprojekten. I arbetet med att identifiera uppslag på kortanalyser är myndighetens interna omvärldsbevakning och uppslag från andra myndigheter inom rättsväsendet centrala. Flera kortanalyser lyfter fram skillnader mellan kvinnor och män och mellan flickor och pojkar, vilket kan nyttjas som underlag till åtgärder som kan kopplas till de jämställdhetspolitiska delmålen.

Utöver en kortanalys av NTU, Nationella trygghetsundersökningen – Uppföljningsintervjuer 2022 (NTU-kortanalys 1/2023), publicerades under året sex kortanalyser. Två av dem handlar om ungdomars utsatthet och delaktighet i brott: den ena om skolfaktorers betydelse för elevers utsatthet för hot och våld i skolmiljö (kortanalys 1/2023) och den andra om skolfaktorers betydelse för om ungdomar begår brott (kortanalys 4/2023). Av övriga kortanalyser handlar en om tidigare misstankar mot personer som misstänks för brott (kortanalys 2/2023), en om tidigare belastningar bland personer lagförda för narkotika (kortanalys 3/2023), en om gärningspersoners kön, ålder och relation till den utsatta vid bland annat misshandel och sexualbrott (kortanalys 5/2023) och en om knivvåldets utveckling 2010–2022 (kortanalys 6/2023).

Handlagda beställningar av specialstatistik eller grunduppgifter

I Brås statistikverksamhet ingår också att ta ut grunduppgifter från statistikens register till forskning och att sammanställa specialanpassad beställd statistik. Beställningarna avser i huvudsak grunddata från den officiella kriminalstatistiken, men även från den surveybaserade statistiken samt hatbrottsstatistiken. Här ingår ofta att bistå med omfattande rådgivning till beställarna. Under 2023 tog myndigheten emot och handlade 117 beställningar av specialstatistik eller mikrodata från kriminalstatistikens register.

Internationell verksamhet

Brå har ett relativt omfattande internationellt engagemang som innebär att myndigheten representerar Sverige i arbetsgrupper för statistik och årligen levererar statistikuppgifter till flera organ.

Som statistikansvarig myndighet medverkar Brå i EU-samarbetet på statistikområdet rättsväsendet, med syftet att skapa en mer harmoniserad och internationellt jämförbar kriminalstatistik i EU. I arbetet med den europeiska statistiken deltog Brå i ett årligt möte i en stående arbetsgrupp i Eurostat i Luxemburg (Working Group for Crime and Criminal Justice).

Som ansvarig för hatbrottsstatistiken har Brå åtaganden gentemot det internationella samarbetsorganet för demokratiska institutioner och mänskliga rättigheter ODIHR och EU:s byrå för grundläggande rättigheter, FRA,

vilket bland annat innebär att Brå lämnar statistiska uppgifter angående polisanmälda hatbrott samt rapporterar och håller föredrag på olika konferenser i EU:s respektive FN:s regi. Myndigheten är även aktiv i en arbetsgrupp om datainsamling rörande hatbrott som är tillsatt av FRA.

Brå delade under året med sig av sin kunskap om att mäta utsatthet bland förtroendevalda i samband med en internationell konferens arrangerad av Sveriges kommuner och regioners (SKR) internationella kontor i Bryssel, och var delaktig i erfarenhetsutbyte inom ett nordiskt nätverk för producenter av trygghetsmätningar. Brå har också hållit ett föredrag om myndighetens arbete med att modernisera och utveckla insamlingsmetoder och frågeformulär för trygghetsmätningar på en internationell konferens arrangerad av European Survey Research Association (ESRA).

Under året levererade Brå som vanligt uppgifter till den europeiska statistiken som samlas in av Eurostat, samtidigt med rapporteringen till FN-organet UNODC:s⁷ undersökning om brott, Crime Trend Survey (CTS). De numera gemensamma datainsamlingarna sker enligt systemet för klassificering av brott, International Classification of Crime for Statistical purposes (ICCS). Därutöver bidrog Brå vid närmare ett tiotal tillfällen med statistiska uppgifter och konsultationer rörande kriminalstatistik på förfrågan från Eurostat och från andra EU-organ som EIGE⁸ och EMCDDA⁹, samt till internationella organ som UNECE¹⁰ med flera.

En del av statistikrapporterna publiceras i förkortad form på engelska, för att ytterligare möjliggöra kunskapsöverföring och utbyte med intressenter i andra länder. Under året publicerades två sådana kortversioner på engelska som avsåg Nationella trygghetsundersökningen 2023 och Polisanmälda hatbrott 2022 (se bilaga 1).

Resultatbedömning

Brå har under året upprätthållit produktionen av statistiken i enlighet med myndighetens publiceringsplan.

Under året deltog myndigheten aktivt i utvecklingsarbetet inom samverkan för Rättsväsendets digitalisering som bland annat innebär att utveckla informationsutbytet med Tullverket och Domstolsverket.

Myndigheten har fortsatt att utveckla kvaliteten i den officiella statistiken, följa uppställda kvalitetskriterier och rapportera in resultatet av det arbetet i enlighet med tidsplanen. Under året publicerade till exempel Brå på uppdrag av regeringen en fördjupad kvalitetsstudie som rör anmälda brott om misshandel i nära relation. Arbetet med att användaranpassa statistikprodukterna har fortlöpt under året, bland annat genom det förankringsarbete som finns inom användarråden samt myndighetens interna statistikråd. På uppdrag av regeringen har Brå också utvecklat NTU med ny löpande statistik som belyser utsatthet för brott och otrygghet i områden med socioekonomiska utmaningar.

Inom de delar av statistikverksamheten som inte rör den officiella statistiken har Brå kunnat fortsätta leverera hatbrottsstatistik enligt givna

⁷ United Nations Office on Drugs and Crime

⁸ European Institute for Gender Equality

⁹ European Monitoring Centre for Drugs and Drug Addiction

¹⁰ United Nations Economic Commission for Europe

regeringsuppdrag samt bistått med stöd och data till beställare av grunduppgifter från statistiken. Vidare har Brå tagit fram anpassad kommunstatistik för uppföljning av kommunernas lägesbilder, för att underlätta för kommunerna i deras arbete med att implementera den nya lagstiftningen om ansvar för brottsförebyggande arbete. Myndigheten har även på uppdrag av regeringen tagit fram särskild statistik över anmälda brott, som ska kunna ligga till grund för överväganden om införande av geografiskt riktad lagring av uppgifter om elektronisk kommunikation. Därtill har flertalet kortanalyser tagits fram som bland annat belyser ungdomars utsatthet för och delaktighet i brott.

Samtidigt hade myndigheten svårt att hålla önskad utvecklingstakt till följd av begränsad it-kapacitet. Statistikutvecklingen är en resurskrävande uppgift och vissa initiativ med att utveckla nya produkter och tjänster, metoder och arbetssätt har därför fått stå tillbaka till förmån för det löpande statistikarbetet. Det gäller inte minst digitaliseringen av statistikverksamheten som inte kunnat bedrivas enligt förväntan. Trots att nyanställningar gjordes inom it-verksamheten under 2023 har kapaciteten under 2023 inte varit tillräcklig.

Sammantaget bedömer myndigheten att statistikverksamhetens samlade resultat för 2023 i sin helhet är tillfredsställande, det vill säga att årets prestationer ligger i linje med vad som kan förväntas utifrån rådande förutsättningar.

Forskningsverksamheten

Brå initierar och bedriver forskningsverksamhet som ger rättsväsendets myndigheter kvalificerade underlag för åtgärder och prioriteringar. Brå har också till uppgift att löpande bistå regeringen i kriminalpolitiska frågor. Myndigheten följer och analyserar brottsligheten och samhällets reaktioner på brott, och utvärderar och analyserar myndighetsverksamheter och tillämpning av lagstiftning. Forskningsverksamheten bedrivs nästan uteslutande i projektform och redovisas i huvudsak i form av enskilda rapporter.

Genomförande

Forskningsproduktionen

Brå bidrog under året till att kunskapen inom det kriminalpolitiska området stärktes på många sätt. Myndigheten tog fram fördjupad kunskap om brottsligheten och om verksamheterna i rättskedjan. Kunskapen var efterfrågad av regeringen, rättsväsendet och andra samhällsaktörer. Ny eller uppdaterad kunskap om brottsligheten, men också om bakomliggande riskfaktorer, bidrar till att kriminalpolitiken kan bedrivas kunskapsbaserat.

Samtliga forskningsuppdrag som myndigheten fått att avrapportera under 2023, antingen genom regleringsbrevet eller via särskilda regeringsuppdrag, redovisades i enlighet med den ursprungliga uppdragsbeskrivningen och enligt planen.

Regeringsuppdrag

Från forskningsverksamheten redovisades under året de nio här beskrivna kunskapsinsatserna som utfördes på uppdrag av regeringen.

I en rapport om polisens forensiska verksamhet (rapport 2023:1) undersökte Brå i vilken utsträckning resurstillskotten till polisen under åren 2017–2021 kom den forensiska verksamheten till del. Resultaten bygger dels på analyser av verksamhetsstatistik över produktion och personal, dels på enkätundersökningar till åklagare och medarbetare inom polisen. Rapporten vänder sig i första hand till beställaren regeringen och till polisedningen.

I rapporten om polisens resursfördelning och personaltillväxt (rapport 2023:2) analyserades hur Polismyndigheten förvaltat och styrt resurstillskotten till myndigheten under perioden 2015–2022. Resultaten bygger på analyser av verksamhetsstatistik och verksamhetsresultat, intervjuer med personer som arbetat med polisens tillväxt på olika nivåer inom myndigheten, samt en enkät och intervjuer med lokalpolisområdeschefer. Även denna rapport vänder sig i första hand till regeringen och polisedningen.

En rapport om socioekonomisk bakgrund och brott (rapport 2023:3) presenterade en kunskapssammanställning om betydelsen av socioekonomiska bakgrundsfaktorer för variationer i brottslighet på individnivå. Rapporten sammanfattar huvuddragen i den omfattande forskning som gjorts på området och riktar sig till både regeringen och andra aktörer som kan ha intresse av en samlad kunskapsbild om den socioekonomiska bakgrundens betydelse för brottslighet.

I en rapport (rapport 2023:6) om grov fridskränkning mot barn beskrivs hur den anmälda brottsligheten ser ut, vilka grupper av barn som utsätts i särskilt

stor utsträckning, hur våldet ser ut och hur det upptäcks. Den tar också upp de svårigheter rättsväsendet stöter på när de ska tillämpa reglerna om fridskränkning när det gäller barn.

I en rapport (rapport 2023:7) från samma uppdrag om grov fridskränkning redovisas motsvarande resultat när brottsoffren i stället är vuxna.

En rapport om barn och unga i kriminella nätverk (rapport 2023:13) beskriver relationerna mellan äldre och yngre i kriminella nätverk. Studien bygger främst på intervjuer med personer med egen erfarenhet av att själva involveras som barn eller som själva har involverat barn i kriminella nätverk, samt på underlag från rättsväsendets myndigheter. Rapporten riktar sig främst till regering och riksdag, myndigheter inom rättsväsendet samt organisationer och yrkesgrupper som arbetar för att motverka att barn involveras i kriminella miljöer.

I en delredovisning av ett regeringsuppdrag om otillåten påverkan lämnades en analys av svaren från Politikernas trygghetsundersökning (PTU). I studien beskriver Brå förekomsten av hot och våld från systemhotande aktörer, deras tillvägagångssätt, och att konsekvenserna av händelserna skiljer sig åt från händelser med andra förövare. De kvantitativa analyserna kompletterades med intervjuer med förtroendevalda samt intervjuer med sakkunniga och experter inom området. Delredovisningen riktar sig i första hand till regeringen, politiska församlingar på olika nivåer, politiska partier och kommunala förvaltningar.

På uppdrag av regeringen sammanställer Brå årligen publicerad polisforskning i Sverige för att på ett mer strukturerat sätt fånga in den forskning som bedrivs om svensk polis och polisverksamhet. Genom ett samarbete mellan Brå och Polismyndighetens bibliotek och kunskapsstjänst finns Brås sammanställning över polisforskning tillgänglig och sökbar i Polismyndighetens bibliotekskatalog Justitia. Under 2023 uppdaterades Justitia med den senaste sammanställningen, vilket innebar med forskning publicerad under 2022.

För sextonde året i rad gav Brå på uppdrag av regeringen också kunskapsstöd till det gemensamma prognosarbete som bedrivs av fyra centrala myndigheter i rättsväsendet, om verksamhetsvolymerna genom rättskedjan från polisanmälningar till verkställigheter i anstalt.¹¹

Egeninitierade forskningsprojekt

Under året publicerade Brå följande beskrivna sex rapporter från egeninitierade projekt.

I rapporten om utredning och uppkläring av dödligt våld i kriminell miljö (rapport 2023:4) beskrevs brottslighetens karaktär och hur polisen utreder den här typen av dödligt våld. Rapporten beskriver bland annat vilka olika utredningsåtgärder som polisen genomför, hur polisens utredningsorganisationer ser ut och om det finns några utredningsåtgärder som särskilt påverkar uppkläringen. Rapporten vänder sig i första hand till den utredande verksamheten inom Polismyndigheten men även till övriga aktörer inom rättsväsendet.

I rapport 2023:5 återgavs för en svensk publik resultaten av en internationell metastudie om brottsförebyggande effekter av förbättrad utomhusbelysning, som tre forskare genomfört för Brås räkning (publicerades på engelska 2021). I studien sammanförs resultaten från de starkaste enskilda studierna i världen

¹¹ Framtida verksamhetsvolymerna i rättskedjan. Bedömning som avser perioden 2023–2026

och det framgår att det finns en säkerställd effekt av belyningsåtgärder. Den svenska rapporten vänder sig främst till personer som behöver kunskapsunderlag om brottsförebyggande insatser.

En rapport om polisanmälda brott mot barn i åldern 7–15 år (rapport 2023:8) redovisar en kunskapsbild av den polisanmälda brottsligheten mot barn i grundskoleåldern och beskriver karaktären av den brottsligheten. Analysen tar sin utgångspunkt i Brås målsägarstatistik och i uppgifter från polisanmälningar och förundersökningar. Rapporten vänder sig till personer som arbetar med eller har ett intresse av frågor som rör barn och deras brottsutsatthet.

I rapporten om bedrägerier mot privatpersoner (rapport 2023:11) kartlades polisens och andra aktörers bedrägeriförebyggande verksamheter och det analyserades hur träffsäkra åtgärderna är, det vill säga hur väl de träffat de omständigheter och situationer som möjliggör brott. Studien bygger i första hand på intervjuer med yrkespersoner från Polismyndigheten, andra myndigheter, intresseorganisationer och företag. Intervjuerna kompletteras med skriftliga källor och beskrivande statistik. Rapporten vänder sig till regeringen liksom till olika aktörer som arbetar förebyggande mot bedrägerier mot privatpersoner, såsom Polismyndigheten, andra myndigheter, intresseorganisationer och företag.

En rapport om polisens arbete med profilering och likabehandling (rapport 2023:12) togs fram efter önskemål från Polismyndigheten om att en oberoende part belyser frågan med syftet att den ska bidra till myndighetens utvecklingsarbete. I rapporten finns ett särskilt fokus på diskriminerande etnisk profilering, som Brå belyste med olika underlag och metoder, bland annat ett stort antal intervjuer och samtal med chefer på olika nivåer i organisationen och med poliser i yttre tjänst. Rapporten vänder sig framförallt till Polismyndigheten, men även till regeringen och andra aktörer inom rättsväsendet liksom inom civilsamhället.

Vidare gav Brå även ut en översikt om ekonomisk brottslighet (Ekonomisk brottslighet. Kriminalpolitik, brottsutveckling och brottsbekämpning från 1980-talet till i dag). Översikten vänder sig till en bred publik och kan vara till nytta för brottsbekämpande myndigheter, myndigheter med tillsyns- och kontrollfunktioner, konkursförvaltare, revisorer, säkerhetspersonal inom näringslivet, medier och andra aktörer med ett intresse i frågan. Den kan även användas som introduktion till nyanställda, vid internutbildning och som kurslitteratur.

Stöd till myndigheter i rättsväsendet och andra nyckelaktörer

Den kunskap som Brå producerar bidrar till utvecklingen av lagstiftningen och den övriga kriminalpolitiken och framför allt till att utveckla verksamheterna i rättskedjan på både kort och lång sikt. Forskningsverksamheten arbetar löpande och långsiktigt med att sprida framtagen kunskap genom informationsinsatser och metodstöd till berörda målgrupper, som främst är myndigheter inklusive Regeringskansliet men också andra aktörer.

En vanlig form för stödet från forskningsverksamheten är att Brås medarbetare medverkar som experter i utredningar, arbetsgrupper och olika former av myndighetssamverkan. Brå ger då stöd dels utifrån den kunskap som redan finns på myndigheten, dels genom att ta fram och överföra ny kunskap. En annan vanlig utgångspunkt för kunskapsspridning är de forskningsprojekt som Brå genomfört på uppdrag av regeringen eller på eget initiativ. Det är då

vanligt att Brå studerat en typ av brottslighet eller en verksamhet vid en myndighet och lämnat förslag om hur arbetet kan utvecklas, och sedan förmedlar resultaten genom möten, seminarier och föreläsningar för målgrupperna. Det är också vanligt att Brås forskningsverksamhet efter förfrågan sammanställer och överför kunskap till målgruppen kring något annat särskilt efterfrågat ämne, ofta genom föreläsningar.

Stödet till målgrupperna är en integrerad del av Brås forskningsverksamhet, vilket gör att det som redovisas endast är några kvantitativa miniminivåer. I forskningsverksamheten noterades dock 268 stödinsatser under året, vilket kan jämföras med 244 och 165 stödinsatser under 2022 respektive 2021. Det noterades i storleksordningen 160 stödtilfällen i form av möten och cirka 75 tillfällen i form av föreläsningar, och därutöver några andra, mindre vanliga stödformer. Tidigare har det överlägset vanligaste varit att stödet skett genom fysisk sammankomst av något slag. Till följd av pandemin blev detta mer sällan förekommande under såväl 2020 som 2021, och det mesta skedde då i stället genom olika digitala kanaler. Sedan 2022 har andelen fysiska sammankomster ökat. Ser man till tidsåtgången var det sammanlagda antalet noterade stödtimmar 2023 drygt 1 600 timmar. Det är en markant ökning jämfört med 2022 och 2021 då antalet timmar var 1 100 respektive 900.

En del av stödet ges alltså i samband med löpande myndighetssamverkan, och ett sådant exempel är att Brå enligt instruktion från regeringen ingår i samverkansorganet Samverkan mot penningtvätt och finansiering av terrorism. Under året var Brå aktiv genom medverkan i möten och i andra kontakter och den där förekommande rådgivningen. Ett annat exempel är det myndighetsgemensamma initiativet MUR – Motståndskraft hos utbetalande och rättsvårdande myndigheter, mot missbruk och brott mot välfärdssystemen. Brå har inom ramen för myndighetsnätverket lett en arbetsgrupp som ska ta fram en metod för att göra crime proofing-analyser. Brå har i samverkan med andra myndigheter utvecklat metoden som riktar sig till utbetalande myndigheter, kommuner och regioner och syftar till att minska risken för felaktiga utbetalningar, genom att identifiera relevanta åtgärder kopplat till de risker för fel som framkommer i analysen. Under 2024 kommer Brå slutföra arbetet och i samarbete med andra myndigheter i MUR lansera och sprida arbetet till myndigheter, regioner och kommuner.

En annan form för stödet är när Brå medverkar med experter i statliga utredningar. Under 2022 har Brå medverkat med experter i utredningar om bland annat frihetsberövande påföljder för unga, bidragsbrott, arbetslivskriminalitet, villkorlig frigivning, flerfaldig brottslighet, organisering av ekobrottsbekämpning, tryggare bostadsområden och kontaktförbudslagstiftningen.

Bland de 75 stödtilfällen i form av föreläsningar som skedde under 2023 var utgångspunkten i de flesta fallen aktuella rapporter från Brås forskningsverksamhet. En rapport som väckte särskild uppmärksamhet och som presenterades för politiker och myndigheter i olika sammanhang var den om barn och unga i kriminella nätverk. Här kan också nämnas föredrag om flera rapporter med olika delar av polisens verksamhet i fokus, som profilering, den forensiska verksamheten och polisens resursutveckling och personaltillväxt. Andra aktuella rapporter som redovisades i olika föredrag och på seminarier rörde sexköp, grov fridskränkning och åtgärder mot bedrägerier.

Bland de målgrupper som fick del av stödet från forskningsverksamheten var företrädare för statliga myndigheter vanliga, rättsväsendets myndigheter särskilt vanliga och den enskilt vanligaste bland dem var Polismyndigheten. Därutöver var statliga utredningar i Regeringskansliet också en vanligt förekommande arena och målgrupp.

Brås stöd utgör underlag för utveckling av lagstiftningen, och framför allt utveckling av rättsväsendets verksamheter. Det går inte att närmare uttala sig om vilken betydelse stödet har för utvecklingen i dessa avseenden. Det beror på att även om Brås stöd ger målgrupperna fördjupad kunskap utifrån myndighetens forskning och övriga kunskapsproduktion, utgör det stödet bara ett av flera underlag som över tid ligger till grund för utvecklingsinitiativ.

Kunskapen som Brå producerar bidrar till utvecklingen av lagstiftningen och den övriga kriminalpolitiken, och framför allt till att utveckla verksamheterna i rättskedjan på kort och lång sikt. Forskningsverksamheten arbetar löpande och långsiktigt med att sprida den framtagna kunskapen genom informationsinsatser och metodstöd till berörda målgrupper, som främst är myndigheter inklusive Regeringskansliet men också andra aktörer.

Internationell verksamhet

Ett självklart inslag i Brås alla forskningsprojekt är exempelvis genomgångar av den internationella litteraturen på området. På så sätt kommer de internationella rönen till nytta, både i Brås egen verksamhet och för myndighetens målgrupper genom de färdiga produkterna. Andra inslag som är integrerade i verksamheten är att myndigheten medverkar och framträder i olika internationella sammanhang, såsom konferenser och erfarenhetsutbyten inom olika sakområden.

Brå ingår i ett forskningsnätverk om organiserad brottslighet, tillsammans med Bundeskriminalamt (Tyskland), Home Office (Storbritannien), Wetenschappelijk Onderzoek Documentatiecentrum, WODC (Nederländerna) och Europol. Nätverket ordnar årligen en konferens som under 2023 ägde rum i Wiesbaden. Temat för konferensen var störningsåtgärder mot den organiserade brottslighetens inkomstkällor.

Under 2023 har Brås forskningsverksamhet också bidragit med kunskap i olika internationella sammanhang kopplade till Sveriges EU-ordförandeskap samt till besök i Sverige av FN:s specialrapportör om religions- och trosfrihet och av Finlands förvaltningsutskott.

En rapport som väckt stort intresse utanför Sverige är uppföljningen av samtyckeslagen, som publicerades 2020. Detta eftersom många länder i Europa är i färd med att införa sådan lagstiftning och Brås studie är den enda som finns om hur införandet fungerat. Under 2023 redovisade Brå resultaten vid två konferenser om våldtäkt och samtyckeslag (i Prag i Tjeckien och Bern i Schweiz).

Brå bidrar också till att sprida kunskap till en internationell publik genom att svara på frågor om myndighetens kunskapsproduktion från utländska forskare och journalister. En del av forskningsrapporterna publiceras även i förkortad form på engelska, för att ytterligare möjliggöra kunskapsöverföring och utbyte med intressenter i andra länder. Under året publicerades tio sådana kortversioner på engelska (se bilaga 1).

Resultatbedömning

Forskningsverksamheten har bedrivits genom regeringsuppdrag och ett flertal egeninitierade forskningsprojekt. Under framtagandet av samtliga rapporter har en rik mängd av olika informationskällor och underlag använts.

Rapporterna har samtidigt kunnat redovisas i enlighet med tidplanen.

Inom arbetet med metodstöd har både efterfrågan och antalet genomförda stödinsatser från myndigheten ökat i relation till 2021 och 2022.

Myndighetens forskningsrapporter och den kunskap som de bidrar med har varit efterfrågade av rättsväsendet och andra samhällsaktörer. I det sammanhanget kan särskilt nämnas två rapporter. Den ena är rapporten om polisens arbete med profilering. Den kan användas av Polismyndigheten som ett verktyg för att medvetandegöra de anställda om de risker för etnisk diskriminering som finns vid profilering. Den andra är rapporten om barn och unga i kriminella nätverk. Den gav politiker och praktiker viktig fördjupad kunskap genom att bland annat uppmärksamma att de som rekryterar barnen till nätverken ofta själva är barn. Inom det internationella arbetet har Brå, liksom tidigare år, samverkat och samlat erfarenheter inom den internationella arenan samt deltagit som expertmyndighet i internationella konferenser, bland annat när det gäller organiserad brottslighet och sexualbrott.

Sammanfattningsvis bedömer Brå därför att forskningsverksamhetens resultat 2023 är gott.

Verksamheten för kunskapsstöd

I verksamheten för kunskapsstöd ingår Brås verksamhet för att främja och utveckla det nationella, regionala och lokala brottsförebyggande arbetet. Det innebär bland annat att ta fram och sprida kunskap, initiera brottsförebyggande åtgärder, fördela ekonomiskt stöd samt utbilda i, och bidra med metodstöd och handledning i brottsförebyggande frågor.

Brå bedriver också förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism genom Center mot våldsbejakande extremism (CVE). CVE:s uppgift finns beskriven i Brås instruktion och centrets arbete liknar i mångt och mycket den övriga kunskapsstödjande verksamheten på Brå. Bland annat arbetar CVE genom att ge behovsanpassat stöd till lokala aktörer, sprida kunskap och bidra till att skapa en högre grad av effektivitet och samordning i de förebyggande insatserna. Ytterst syftar verksamheten till att förebygga ideologiskt motiverad brottslighet och terrorism.

Genomförande

Brottsförebyggande arbete

Den 1 juli 2023 trädde lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete i kraft. Brås verksamhet för kunskapsstöd har därför under året i stor utsträckning haft fokus på att på olika sätt bidra till att kommunerna kan leva upp till de krav som lagen ställer. I ett särskilt uppdrag (Ju2023/00472) preciserade regeringen vad myndigheten särskilt ska prioritera för att utveckla sitt stöd till det brottsförebyggande arbetet för att lagstiftarens intentioner ska uppnås.

Brå ska enligt uppdraget stärka myndighetens arbete på området och särskilt utveckla följande delar:

- den nationella samordningen
- stödinsatser till länsstyrelserna
- kunskapsutveckling om brottsförebyggande åtgärder
- behovsanpassade och praktiktäna stödinsatser till kommuner och andra aktörer
- uppföljning av det brottsförebyggande arbetet.

Nationell samordning

I syfte att stärka den nationella samordningen av stödet till brottsförebyggande arbete, träffades det så kallade Kärnnätverket för brottsförebyggande arbete tre gånger under 2023. Nätverket är initierat av Brå och består av länsstyrelserna, Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) samt Polismyndigheten. Nätverket diskuterade, liksom tidigare år, inriktning och teman för det nationella stödet till lokalt och regionalt brottsförebyggande arbete. Fokus i år var gemensam kommunikation kring lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och Polismyndighetens brottsförebyggande strategi.

Utöver Kärnnätverket för brottsförebyggande arbete driver eller ingår Brå i följande nationella nätverk:

- Nätverket för att utveckla samverkansformerna runt barn och ungdomar som begår brott. Gruppen består, förutom av Brå och Socialstyrelsen, också av representanter för Polismyndigheten, Statens skolverk, SKR och Myndigheten för ungdoms och civilsamhällesfrågor (MUCF).
- Nätverket för att förebygga ekonomisk brottslighet. Myndighetsgruppen leds av Brå och består av Ekobrottsmyndigheten (EBM), Polismyndigheten, Skatteverket, SKR och Försäkringskassan.
- Nätverket för att förebygga mäns våld mot kvinnor. Nätverket drivs av Jämställdhetsmyndigheten och består både av ett GD-råd och ett tjänstepersonsnätverk med representanter från Polismyndigheten, Socialstyrelsen, Statens skolverk, Kriminalvården, MUCF, länsstyrelserna och Brå.
- Det nationella miljöbrottsrådet är ett nätverk som leds av Naturvårdsverket. Rådets arbete genomfördes i samarbete med Miljöstraffrättsutredningen och andra berörda nätverk.
- Nätverket kring det förebyggande arbetet mot alkohol, narkotika, droger, tobak och spel om pengar (ANDTS). Nätverket drivs av Folkhälsomyndigheten som, tillsammans med Socialstyrelsen, har i uppdrag att stödja och utveckla den nationella myndighetsstrukturen på området. Brå ingår i nätverket och dess arbetsgrupp med fokus på brottsförebyggande arbete.
- Nätverket om näringslivet och dess roll i det brottsförebyggande arbetet. I arbetsgruppen ingår representanter från Svenskt Näringsliv, Företagarna, länsstyrelserna, Polismyndigheten, SKR och Brå.
- Nätverket Samverkan mot brott (SAMBO) som i dag utgörs av den nationella Grannsamverkansgruppen. Ordförande för gruppen är Svenska Stöldskyddsföreningen (SSF). I nätverket ingår förutom Brå, bl.a. Polismyndigheten, SKR, försäkringsbolag och Hyresgästföreningen.
- Utöver Brås nätverk för att förebygga ekonomisk brottslighet medverkar Brå i SKR:s nätverk mot välfärdsbrott som träffades tre gånger under 2023.
- Nätverk för att förstärka kopplingen mellan forskning och praktik. Brå ingår sedan 2022 i nätverket tillsammans med Göteborgs universitet och Länsstyrelserna i Örebro, Blekinge, Stockholm, Västernorrland, Norrbotten, Västerbotten, Skåne och Västra Götalands län.

Stöd till länsstyrelserna

I samband med införandet av lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete fick länsstyrelserna ett breddat uppdrag att stödja kommunernas brottsförebyggande arbete och bidra till att samordna det arbete som kommunerna i länet bedriver.

Brå ska bistå länsstyrelserna i uppdraget. Under året har myndigheten därför samlat länsstyrelsernas brottsförebyggande samordnare vid sammanlagt tre tillfällen, två dagar vid varje tillfälle. Förutom länsstyrelserepresentanter deltog även Polismyndighetens olika regionala

samordningsfunktioner inom brottsförebyggande arbete, representanter från Polismyndighetens utveckling av brottsbekämpning (UB) Nord och Syd samt den ansvariga funktionen inom SKR.

Målet för nätverksträffarna under 2023 har varit att öka den regionala förmågan att stödja kommunerna i arbetet med att implementera lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. Teman för årets träffar har varit:

- Förmågan att ge stöd till relevanta målgrupper kopplat till implementeringen av lagen om kommunalt brottsförebyggande arbete.
- Praktisk fördjupning och problematisering av förhållandet mellan länsstyrelsernas och Polismyndighetens brottsförebyggande uppdrag.
- Aktuellt inom det kriminalpolitiska området, hur ska praktiken förhålla sig till nya lagar och regleringar?

Därutöver har Brå under 2023 stöttat länsstyrelserna genom mer konsultativt stöd samt hållit föreläsningar och deltagit på regionala träffar för lokala aktörer. Dessutom arrangerade Brå tillsammans med Karolinska Institutet en kursdag om implementering och processledning.

Kunskapsutveckling

Utbildning

Brås webbaserade utbildningar inom brottsförebyggande arbete och samverkan har bedrivits under sju år. Hittills har de utgjorts av en bas- och en påbyggnadsutbildning. För att möta den ökade efterfrågan på utbildning i och med den nya lagstiftningen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete, har Brå sett över och förändrat de webbaserade utbildningarna. Bland annat har en tvåveckors introduktionsutbildning tagits fram.

Under 2023 har

- 137 deltagare fullföljt introduktionsutbildningen
- omkring 70 deltagare fullföljt basutbildningen
- 18 brottsförebyggare fullföljt påbyggnadsutbildningen.

Under hösten 2023 genomförde Brå en två dagar lång på-plats-utbildning, en så kallad booster-utbildning, för cirka 40 deltagare som tidigare fullföljt påbyggnadsutbildningen.

Informationsspridning

Under våren har Brå tillsammans med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR), genomfört nio digitala dialoger om kommande lagstiftning med totalt 150 kommuner. Brå har dessutom, tillsammans med SKR, Polismyndigheten och länsstyrelserna, genomfört gemensamma webinarier, konferenser och seminarier om lagstiftningen. Därtill har Brå spridit information om lagen genom andra konferenser och möten, som många gånger genomförts på initiativ av länsstyrelserna. Informationssatsningen om lagen har ofta samordnats med Brås mer praktisknära stöd i brottsförebyggande arbete. Sammanlagt har Brå under 2023 genomfört föreläsningar eller andra former av möten om lagen för drygt 275 kommuner.

Omvärldsbevakning

Brå samlar in kunskap och goda exempel om brottsförebyggande arbete genom systematisk omvärldsbevakning. Omvärldsbevakningen genererar bland annat underlag till det direkta och praktiktäna stöd som Brå ger till kommunerna.

Årlig rapport om brottsförebyggande arbete i Sverige

I mars publicerades den sjunde rapporten om det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Rapporten, som tas fram varje år, beskriver nuläge och utvecklingsbehov. År 2023 lades särskild tonvikt vid lagen om kommunernas ansvar för brottsförebyggande arbete¹², som trädde i kraft den 1 juli 2023, och hur redo kommunerna var att uppfylla lagens krav. I rapporten utvidgades kapitlet om lokalt arbete med kompletterande dokumentanalyser och intervjuer.

Rapporten släpptes i samband med konferensen Råd för framtiden. Förutom till regeringen riktar den sig till beslutsfattare och andra inom det brottsförebyggande arbetet på nationell, regional och lokal nivå.

Webben och webinarier

På Brås webbplats är avdelningen Förebygga brott en viktig kanal för att föra ut kunskap och information om lokalt brottsförebyggande arbete, direkt riktat till yrkesverksamma brottsförebyggare. Där finns information om metoder och brottskategorier, men också exempel och nyheter om Brås arbete. Under 2023 publicerade Brå en kortversion på webben av Förebygga brott, på engelska. Målgruppen är internationella samverkanspartner och syftet är att kortfattat informera om brottsförebyggande arbete i Sverige.

Under året har sju artiklar, tolv filmade sessioner från konferensen Råd för framtiden och tre nya ämnessidor publicerats på Förebygga brott. På den nya sidan Kommuner mot brott finns bland annat frågor och svar kring lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete och information om Brås stöd till kommunerna. Under 2023 skapades också ämnessidan Polisens arbete, som beskriver polisens strategi för den brottsförebyggande verksamheten. Den tredje nya ämnessidan heter Brottsförebyggande aktörer och nätverk. Där presenteras och informeras om nätverk och samarbetsformer som Brå ingår i.

Under 2023 genomförde Brå tre direktsända webinarier om brottsförebyggande arbete som också finns att se i efterhand på avdelningen Förebygga brott:

- Mer än bara skräpahantering: att förebygga avfallsbrott
- Brås stöd till kommunerna
- Informationsdelning och sekretess i brottsförebyggande arbete med barn och unga.

Brås Facebook-grupp för lokala brottsförebyggande aktörer, som skapats för att de lättare ska kunna utbyta erfarenheter och idéer, har i dagsläget nästan 300 medlemmar. Gruppen delade under året med sig av erfarenheter och information till varandra om aktuella ämnen inom det brottsförebyggande området.

¹² Lag (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete

Ungdomsrån

Brå har sedan 2020 drivit ett utvecklingsprojekt för att förstärka förebyggande arbete mot personrån mellan unga. Våren 2023 publicerades exempelsamlingen Lokalt arbete mot ungdomsrån – exempel och erfarenheter från lokala aktörer. Skriften bygger på tidigare års kartläggning och samtal med ungdomar.

Råd för framtiden

Den nationella konferensen om lokalt brottsförebyggande arbete, Råd för framtiden, genomfördes som en hybridkonferens den 29–30 mars 2023 och samarrangerades med Borås stad. Konferensen hade nästan 500 deltagare på plats i Borås Kongress, och nästan lika många deltog digitalt. Majoriteten av deltagarna var från landets kommuner eller från Polismyndigheten.

Konferensens innehåll och föreläsningar i plenum hade ett huvudsakligt fokus på lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete. I programmet ingick även presentationer om Polisens brottsförebyggande arbete och kvinnors roll i kriminella miljöer.

Praktiknära stödinsatser

I syfte att ge kommunerna bättre förutsättningar att uppfylla lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete har Brå under 2023 utvecklat former för ett mer praktiknära stöd. Syftet är att Brå utifrån mottagande kommuners behov ska anpassa och ge ett skräddarsytt stöd.

Under uppstartsåret har Brå inrättat en stödtelefon och en särskild funktionsbrevlåda för att göra det lättare för kommuner att komma i direkt kontakt med dem som arbetar med frågorna inom Brå.

Det praktiknära stöd som har getts har många gånger samordnats med informationsspridningen om lagen om kommuners ansvar om brottsförebyggande arbete. Brå har i så hög utsträckning som möjligt samverkat med aktuell länsstyrelse. Stödet har innefattat en rad olika insatser, exempelvis hjälp med att utveckla samordningen inom kommunen, likväl som hjälp med att fördjupa enskilda moment i det kunskapsbaserade arbetssättet, till exempel när det gäller att ta fram en lägesbild och orsaksanalys.

GVI – gruppvaldsintervention

År 2021 fick Brå, Polismyndigheten och Kriminalvården i uppdrag att påbörja spridningen av strategin gruppvaldsintervention (GVI) till lämpliga kommuner i Sverige. De kommuner som fått nationellt stöd för att implementera GVI-strategin är Göteborg, Huddinge, Järfälla och Upplands-Bro, Uppsala, och Örebro. Arbetet har genomförts med visst stöd från EU-fonden Fonden för inre säkerhet (ISF), och i samverkan med National Network for Safe Communities.

Särskilt utsatta områden

Regeringen har gett Brå i uppdrag att utveckla stödet till kommuner med utsatta områden. Brå ska tillsammans med relevanta aktörer ge ett behovsanpassat och praktiknära stöd i syfte att utveckla ett systematiskt och kunskapsbaserat brottsförebyggande arbete. Fem kommuner får stödet från Brå: Linköping, Södertälje, Sigtuna, Göteborg (stadsområde Sydväst) och Trollhättan.

Under 2023 har en mängd aktiviteter genomförts och de har inneburit såväl kunskapshöjande insatser som utvecklingsarbete. Aktiviteterna har till exempel handlat om att:

- utveckla nya insatser för barn och unga som riskerar att rekryteras till kriminalitet
- utveckla nya insatser för att öka tryggheten i skolan
- utveckla nya insatser för att motverka otillåten påverkan
- bedriva utvecklingsarbete inom samhällsbyggnadsprocessen
- arbeta med metodutveckling kring insatser mot välfärdsbrottslighet
- arbeta för att öka kunskapen om organiserad brottslighet, parallella samhällsstrukturer och våldsbejakande extremism
- utveckla ledningen och styrningen av det brottsförebyggande arbetet.

Projektet ska slutredovisas den 10 juni 2024.

Ekonomiskt stöd

Ekonomiskt stöd till kommuners brottsförebyggande åtgärder

Med anledning av lagen om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete beslutade regeringen förordningen (2023:442) om statsbidrag till kommuner för brottsförebyggande åtgärder, som trädde i kraft den 1 augusti. Redan innan ikraftträdandet hade Brå inlett ett arbete med att digitalisera handläggningen av myndighetens ekonomiska stöd. Och efter beslutet om förordningen gick verksamheten in i en intensiv fas med att utlysa, handlägga och bevilja det ekonomiska stödet. Vid den första utlysningen i augusti inkom 95 kommuner med en ansökan. Brå beviljade 61 kommuner ett ekonomiskt stöd om sammanlagt 21 801 tkr. Kommunerna ska redovisa hur de använt de beviljade bidragen till Brå senast den 28 februari 2024.

I oktober gjordes en andra utlysning för 2024 års medel och handläggningen av dessa ansökningar har påbörjats.

Tabell 1. Redovisning av de 61 ansökningar för kommuners brottsförebyggande åtgärder arbete som beviljades, belopp i tkr

Mottagare	Bidragsbelopp (tkr)
Arvidsjaurs kommun	285
Bergs kommun	133
Bollnäs kommun	490
Borlänge kommun	258
Botkyrka kommun	112
Bromölla kommun	90
Danderyds kommun	450
Dorotea kommun	130
Enköpings kommun	400
Eskilstuna kommun	300
Falköpings kommun	370
Filipstads kommun	44
Flens kommun	399
Gagnefs kommun	80
Gislaveds kommun	400

Mottagare	Bidragsbelopp (tkr)
Gnesta kommun	100
Göteborgs Stad	1 601
Götene kommun	342
Hedemora kommun	260
Hofors kommun	300
Härryda kommun	400
Jönköpings kommun	130
Karlstads kommun	390
Katrineholms kommun	489
Kristianstads kommun	400
Kumla kommun	128
Kungsbacka kommun	260
Kungsörs kommun	228
Lekebergs kommun	150
Lindesbergs kommun	57
Linköpings kommun	830
Lunds kommun	920
Malung-Sälens kommun	190
Markaryds kommun	30
Mjölby kommun	200
Mora kommun	60
Mullsjö kommun	400
Norrtälje kommun	400
Orust kommun	200
Osby kommun	264
Ovanåkers kommun	140
Region Gotland (kommun)	100
Skövde kommun	80
Smedjebackens kommun	200
Stockholms stad	1 500
Strängnäs kommun	2 136
Sundbybergs stad	150
Svenljunga kommun	254
Söderhamns kommun	885
Södertälje kommun	396
Sölvesborgs kommun	300
Tidaholms kommun	400
Tranås kommun	200
Trollhättans Stad	400
Tyresö kommun	258
Umeå kommun	275
Upplands-Bro kommun	300
Vallentuna kommun	521
Ystads kommun	267
Öckerö kommun	220
Örebro kommun	149
Summa	21 801

Ekonomiskt stöd till utvärderingar

Brå strävar efter att stimulera och utveckla kunskapen om att förebygga brott. Som ett steg i detta ger Brå årligen ekonomiskt stöd till utvärderingar och uppföljningar av brottsförebyggande insatser. Beviljade utvärderingar och uppföljningar får också metodstöd från Brå under projektperioden.

Det ekonomiska stödet till utvärderingar kan sökas av organisationer som bedriver brottsförebyggande arbete. Då Brå för 2023 tilldelades mer medel för det ekonomiska stödet som rör utvärderingar och uppföljningar har det ekonomiska bidraget per projekt kunnat höjas. Från och med 2023 kan brottsförebyggare söka antingen en lägre summa om 400 000 kronor för egna uppföljningar eller enklare utvärderingar eller en högre summa om 750 000 kronor för utvärderingar som leds av en disputerad person.

Under 2023 prioriterade Brå att ge ekonomiskt stöd till utvärderingar och uppföljningar av brottsförebyggande arbete som berör följande områden:

- ekonomisk brottslighet
- mängdbrott såsom skadegörelse, stölder, bedrägerier osv.
- brott som begås på internet
- grovt våld
- sexualbrott
- miljöbrott
- brottsbelastade platser.

Antalet inkomna ansökningar om ekonomiskt stöd ökade från 33 ansökningar 2022 till 41 ansökningar 2023.

Det var 17 ansökningar som beviljades ekonomiskt stöd om sammanlagt drygt 8 677 tkr. Det är något fler antal beviljade bidrag jämfört med tidigare år. Det beviljade beloppet är högre 2023 då de ansökningsbara beloppen höjts.

Fyra projekt som tidigare beviljats medel återbetalade under året 40 tkr; medel som de inte behövt utnyttja.

Tabell 2. Fördelning av medel 2021–2023, belopp i tkr

	2023		2022		2021	
	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)
Beviljade projekt	17	8 677	12	4 115	12	3 601
Återbetalade projektmedel	4	40	3	557	3	180

I tabell 3 framgår vilka projekt som fick ekonomiskt stöd till utvärdering under 2023.

Tabell 3. Redovisning av de 17 ansökningar för utvärdering och uppföljning av brottsförebyggande arbete som beviljades, belopp i tkr

Mottagare	Bidragsbelopp (tkr)
Stockholms stad, Hägersten-Älvsjö SDF	400
Östra Göinge	381
Polismyndigheten, Stockholm	750
Österåkers kommun	750
Karlstads Bostad AB	300
Trelleborgs kommun	400
Katrineholms kommun	400
Borlänge kommun (Genom Urban Utveckling)	400
Trollhättans Stad	728
Ovanåkers kommun	400
Titania	400
AB Stångåstaden	400
Länsstyrelsen Västernorrland	750
IOGT-NTO	400
Karolinska Institutet	668
Trollhättans Stad	400
Svenska Budo & Kampsportsförbundet	750
Summa	8 677

Slutrapporterna i form av genomförda utvärderingar publiceras på Brås webbplats Erfarenhetsbanken. Hittills är det möjligt att ta del av drygt 262 slutrapporter från projekt som genom åren beviljats ekonomiskt stöd för utvärdering.

För utvärderingar av brottsförebyggande arbete som tidigare fått ekonomiskt stöd och som återrapporterades under året, se tabell 4.

Tabell 4. Återrapporterade utvärderingar under 2023

Mottagare	Projektnamn
Karlskrona kommun	Motorburen ungdom i Karlskrona
Lessebo kommun	Utvärdering av Lessebo kommuns satsning "Aktivt lov"
Farsta centrum HB	Uppföljning av brottspreventiva insatser i Farsta stadsdelscentrum
Länsstyrelsen Kalmar län	Utvärdering vuxenvandring Kalmar län
Trollhättans Stad	Utvärdering av TUTI (tidig upptäckt – tidig insats)
Kungsbacka kommun	Fysiska insatser för att minska otryggheten vid Kulturhuset i Kungsbacka kommun
Fastighetsägare i Järva	Digitala bomlås i Järva
Malmö stad	Trygga barnet. Tidiga insatser för barn som kan hamna i kriminalitet
Gävle kommun	Utvärdering och uppföljning av Shanazi hjältar i Gävle
Länsstyrelsen Skåne	Utvärdering av insats till transportföretag, gällande minskat inflöde av narkotika
Manscentrum Östra Södertörn	Effekterna av stödinsatser för våldsutövare
Svenska bostäder	Effektutvärdering av trygga trappan som brottsförebyggande projekt
Norsjö kommun	Kapabla väktare I Norsjö kommun

Ekonomiskt stöd till särskilda utvecklingsprojekt

Brå fördelar riktat ekonomiskt stöd i syfte att stödja lokalt utvecklingsarbete. Brottsförebyggande aktörer kan erhålla medel för att genomföra aktiviteter som Brå bedömer stimulerar och bidrar till kunskapsutveckling. Under 2023 har Brå beslutat om två sådana stöd. Det ena har gått till Trollhättans Stad och Uddevalla kommun för följdforskning kring företagssamverkan. Det andra har gått till Örebro kommun för att göra en socialpreventiv kartläggning.

Tabell 5. Fördelning av beviljade medel 2023, belopp i tkr

Mottagare	Bidragsbelopp (tkr)
Uddevalla kommun (Trollhättans Stad)	720
Örebro kommun	600
Summa	1 320

Ekonomiskt stöd till Sluta skjut

Inom ramen för uppdraget om att sprida strategin med gruppvåldsintervention (GVI) har Brå, liksom åren 2021 och 2022 tilldelat stöd till detta under 2023. Det ekonomiska stödet till Göteborgs universitet respektive Stockholm förebygger Alkohol- och Drogproblem (STAD) avsåg utökningar av utvärderingarna av GVI. Malmö stad fick ekonomiskt stöd för att stödja arbetet på implementeringsorterna.

Tabell 6. Fördelning av beviljade medel 2021–2023, belopp i tkr

	2023		2022		2021	
	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)
Beviljade projekt	3	1 407	8	9 039	3	4 950
Återbetalade projektmedel	-	-	-	-	-	-

Tabell 7. Beviljade och utbetalda medel för processledarstöd under 2023 för implementering av GVI-strategin, belopp i tkr

Mottagare	Bidragsbelopp (tkr)
Malmö stad	300
Göteborgs universitet	142
STAD, Centrum för psykiatrisk forskning – Karolinska institutet, Stockholm	965
Summa	1 407

Internationell verksamhet

EU

Under våren 2023 var Brå värd för ett arbetsmöte med representanter från de europeiska ländernas nationella brottsförebyggande råd som arrangerades av the European Crime Prevention Network (EUCPN). Brå deltog även i EUCPN:s höstmöte med arbetsgruppen för evidensbaserat brottsförebyggande arbete.

Brå organiserade liksom tidigare år den svenska uttagningen till EUCPN:s brottsförebyggande tävling European Crime Prevention Award (ECPA). Årets tema för ECPA var arbetskraftsexploatering och människohandel. Vinnaren i den svenska deltävlingen var Sund konkurrens i byggbranschen, som är ett brett samarbete mellan alla delar av branschen.

Brå deltog också i EU-projektet INDEED:s forum. INDEED är ett EU-finansierat projekt för att stärka evidensbaserade angreppssätt mot våldsbejakande extremism.

FN

Under året har Brå medverkat vid UNODC:s expertgruppsmöte om utmaningar och möjligheter med utvärderingar av narkotika-, brottslighets- och terrorismbekämpning och hur utvärderingar kan bidra till en mer evidensbaserad och effektiv praktik.

Brå deltog även i det trettioandra sammanträdet för The Commission on Crime Prevention and Criminal Justice (CCPCJ) som hölls i Wien i maj. Det ledde bland annat till fortsatt utbyte med Storbritannien kring erfarenheter av förebyggande arbete mot skjutvapenvåld och annat dödligt våld.

Norden

De nordiska ländernas motsvarigheter till Brå hade sitt årliga möte i Oslo i november i syfte att utbyta kunskap och erfarenheter. Mötet avhandlade brottsförebyggande insatser och sanktioner mot grov kriminalitet bland ungdomar.

Förebyggande arbete med inriktning mot våldsbejakande extremism

Samordning och stöd

Center mot våldsbejakande extremism (CVE) arbete riktar sig mot landets kommuner, civilsamhällsorganisationer, företag och myndigheter med relevans på området. Störst fokus ligger på att arbeta ute i kommunerna.

Centrets mobila stöd- och samordningsteam reser kontinuerligt ut i landet för att bistå i arbetet mot våldsbejakande extremism och radikalisering. Arbetet kännetecknas av ett coachande förhållningssätt till dem som möter den våldsbejakande extremismen i sitt arbete och sin vardag.

Under 2020–2022 lades mycket av stödet och de samordnande uppdragen på att tillsammans med myndigheter och berörda kommuner arbeta med de kvinnor och barn som utvisades från fånglägren i nordvästra Syrien. Detta i syfte att förebygga fortsatt radikalisering, vidareradikalisering och att återanpassa såväl barn som vuxna, oavsett om de varit eller är föremål för juridiska åtgärder eller inte. Det arbetet har minskat i omfattning under 2023 och har under året framför allt bestått av stöd till personal i de kommuner som har återvändande familjer. Insatserna genomförs i huvudsak inom ramen för centrets mobila stöd- och rådverksamhet.

Under 2023 har frågor om skolsäkerhet ökat i omfattning för centret. Det handlar om unga människor som på olika sätt uttrycker en vilja att genomföra exempelvis skolattacker. I sitt uttryck är det en form av våldsbejakande extremism, oavsett om de är politiskt eller religiöst motiverade. Framförallt den mobila stödverksamheten har varit involverad i ett flertal sådana ärenden under året.

CVE har en stödfunktion i form av ett telefonnummer dit yrkesverksamma på lokal nivå kan ringa för att söka stöd i sitt förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Stödfunktionen är bemannad med personal från CVE alla helgfria vardagar klockan 9–15. Under 2023 tog de emot 118 samtal, vilket nästan är en fördubbling jämfört med 2022. Tidsåtgången för samtalen varierar, eftersom de kan innebära alltifrån bara ett avgränsat samtal till embryot till en insats som löper över längre tid.

CVE och Rädda barnen har en överenskommelse om en så kallad ”orostelefon”, som startades i mars 2020. Det är en tjänst dit privatpersoner kan ringa för att få stöd och hjälp vid oro för eller misstanke om att någon är på väg in, eller redan befinner sig, i en våldsbejakande miljö. CVE finansierar verksamheten och Rädda Barnen bedriver den. Verksamheten har utvärderats och ett antal utvecklingsområden som föreslogs har implementerats under 2023. Det handlar om ökad marknadsföring av tjänsten, ändrade telefontider och ändrad tidssättning på de insatser som genomförs i anslutning till samtalen och de insatser som vidtas efter att samtal tagits emot. Det är förhållandevis få personer som ringer in till Orostelefonen. Verksamheten kan ändå motiveras med att värdet för dem som ringer in får anses vara relativt högt och när insatser kan vidtas som en följd av samtalen så har de stor relevans på ett samhälleligt plan.

Samla och sprida kunskap

CVE samlar in och sammanställer kvalitetssäkrad kunskap inom de viktigaste sakområdena för att förebygga våldsbejakande extremism. Kunskapen utgår från forskning och beprövad erfarenhet och hämtas in såväl nationellt som internationellt.

Under året publicerade CVE, på egen hand eller i samverkan, ett antal rapporter, pm, faktablad och poddsändningar. Här kan nämnas rapporten ”Myndigheters förutsättningar att arbeta mot våldsbejakande extremism. En utvärdering med Nordiska motståndsrörelsen som belysande exempel”, som genomfördes av FOI på uppdrag av CVE, samt poddarna ”Interreligiös dialog och förebyggande arbete” och ”Psykisk ohälsa och våldsbejakande extremism”. En omvärldsbevakning publiceras varannan vecka.

Under året har CVE för tredje gången genomfört en grundutbildning på temat våldsbejakande extremism för praktiker inom kommuner och myndigheter. Vid varje tillfälle har ett 30-tal personer deltagit. Utbildningarna har utvärderats och fått goda omdömen, varför de kommer fortsätta under 2024. Flera webinarier har genomförts, bland annat på temat skolattacker. Centret har varit medfinansiär och medorganisatör till en konferens om penningtvätt och extremism som genomfördes i maj. Dessutom är CVE samarbetspart till evenemanget ”Trygg och säker”, som genomfördes i december 2023.

Sedan 2018 anordnar CVE den årliga konferensen Samling mot våldsbejakande extremism. Under 2023 anordnades konferensen i maj. Konferensen samlade 350 deltagare men sändes även digitalt, för att nå ut ännu bättre till målgrupperna. Teman för året var bland andra, högerextremism i förändring, LVU – kampanjen mot socialtjänst, nationell och internationell lägesbild över våldsbejakande extremism, och våldsbejakande islamistisk extremism i förändring.

Ekonomiskt stöd

Statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism

Regeringen har uppdragit åt Brå att fördela statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Genom CVE fördelar Brå medel för projekt och verksamhetsbidrag till ideella föreningar och stiftelser samt kommuner och regioner för att stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism, enligt förordningen (2019:1282) om statsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. I enlighet med Brås regleringsbrev får högst 10 miljoner kronor av myndighetens anslag användas för sådana bidrag.

Under 2023 gick projektbidrag till Teater Fryshuset för att sätta upp en pjäs som handlar om ensamagerande gärningsmän där syftet är att nå ut till flera målgrupper för kunskap och diskussion kring ämnet. Projektbidrag gick också till Flamman för att öka kunskapen om kvinnors roller i miljöer med våldsbejakande extremism, samt till Agera Värmland för projektet (Bruks-) Orten – en plats i världen, som undersöker hur mindre orter påverkas av en högerextrem närvaro.

Verksamhetsbidrag, det vill säga bidrag för att bedriva ordinarie verksamhet som ger stöd till individer för att lämna extremistmiljöer eller till deras anhöriga, tilldelades tre organisationer: Exit, Flamman och Agera Värmland. Dessa har visat goda resultat under många år med kortsiktig finansiering från olika håll, och CVE bedömer att det är till gagn för arbetet mot extremism att dessa aktörer nu får möjlighet till en långsiktig finansiering och därmed bättre förutsättningar till stabilitet och förutsägbarhet för de individer som är i behov av avhopparverksamhet och anhörigstöd. Exit, Flamman och Agera Värmland arbetar både förebyggande och ger individanpassat stöd till personer som vill lämna extremistiska grupperingar och deras anhöriga. Samtliga utbetalade bidrag redovisas i tabell 8 och 9.

Tabell 8. Fördelning av beviljade medel 2021–2023, belopp i tkr

	2023		2022		2021	
	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)	Antal	Belopp (tkr)
Beviljade projekt	6	9 993	6	10 000	5	10 000
Återbetalade projektmedel	1	54	1	457	-	-

Tabell 9. Redovisning av 2023 års utbetalade stadsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism, belopp i tkr

Mottagare	Bidragsbelopp (tkr)
Verksamhetsbidrag Exit	4 200
Verksamhetsbidrag Flamman	1 800
Verksamhetsbidrag Agera Värmland	1 000
Projektbidrag Teater Fryshuset	1 000
Projektbidrag Flamman - Kvinnor och VBE	1 030
Projektbidrag Agera Värmland - (Bruks-)Orten - en plats i världen	963
Summa	9 993

Finansiering av samverkansprojekt för arbete mot våldsbejakande extremism

Under året har CVE delfinansierat Rädda Barnens orostelefon med bidrag på 2 967 tkr.

Internationell verksamhet

Den våldsbejakande extremismen är internationell, vilket gör att det är viktigt för CVE att delta i olika internationella sammanhang. Ett gott samarbete med andra länder både i Norden, inom EU och i resten av världen, är nödvändigt. Dels för att kunna lära av varandra i det förebyggande arbetet, dels för att utbyta kunskaper om de olika miljöerna och deras uttryckssätt. Därtill är en gemensam, global lägesbild nödvändig för ett strukturerat, framåtblickande arbetssätt.

Inom EU deltar centret i så kallade projektbaserade samarbeten, PBC (Project Based Collaborations). CVE deltar också i RAN (Radicalization Awareness Network), där olika frågor kring våldsbejakande extremism avhandlas. Centret har möten med Stratcom Centre of Excellence, angående extremistisk aktivitet i EU:s närområde.

CVE har också deltagit aktivt i internationella civilsamhällesorganisationer och expertorgan såsom Nordic Safe Cities, Strong Cities Network och Institute for Justice and the Rule of Law.

CVE har under året besökt bland annat Danmark, Finland, USA, Kanada, Frankrike, Italien, Tunisien, Storbritannien, Belgien, Nederländerna och Spanien i olika sammanhang kring temat våldsbejakande extremism.

Centret har löpande kontakter med utländska beskickningar i Sverige, exempelvis Storbritanniens, Belgiens, Australiens, Norges, USA:s, Österrikes, Tysklands, Danmarks och Finlands.

Övrig redovisning och återrapportering

Stärka skolans förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (Ju2022/02222)

CVE har haft i uppdrag att ta fram ett metodstöd och informationsmaterial för att hantera och utreda oro för våldsbejakande extremism och öka kunskaperna om våldsbejakande extremism, radikaliserings- och rekryteringsprocesser. Metodstödet och informationsmaterialet är särskilt anpassat för att kunna användas inom skolväsendet. Uppdraget redovisades till Regeringskansliet (Justitiedepartementet) i december 2023.

Uppdrag om förstärkt nationell samverkan och samordning för att förebygga radikalisering och våldsbejakande extremism (Ju2023/01903)

CVE fick den 28 augusti 2023 ett regeringsuppdrag om förstärkt nationell samverkan och samordning för att förebygga radikalisering och våldsbejakande extremism mot bakgrund av att Sverige befinner sig i ett försämrat säkerhetsläge.

I uppdraget ingår att:

- stärka samverkan mellan nationella myndigheter
- utveckla samordningen mellan den nationella, regionala och lokala nivån
- stärka och utveckla dialogen mellan myndigheter och trossamfunden och andra aktörer i det civila samhället.

Uppdraget inleddes direkt och kommer genomföras i samverkan med:

- Myndigheten för samhällsskydd och beredskap
- Myndigheten för stöd till trossamfund
- Myndigheten för psykologiskt försvar
- Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällesfrågor
- Polismyndigheten
- Socialstyrelsen
- Säkerhetspolisen.

Dialog ska föras med trossamfund och andra relevanta aktörer, till exempel med föreningar och organisationer i det civila samhället och med Sveriges Kommuner och Regioner (SKR).

Senast den 29 augusti 2024 ska uppdraget redovisas till Regeringskansliet (Justitiedepartementet).

Resultatbedömning

Det finns en stor efterfrågan på stöd och kunskap om brottsförebyggande frågor, liksom om frågor som rör våldsbejakande extremism. Brå har dessutom av regeringen fått en utökad och viktig roll att ge olika former av stöd för att bistå kommunerna i och med de förstärkta kraven på dem att bedriva brottsförebyggande arbete, som trädde i kraft i juli 2023. Det utökade uppdraget har kunnat bedrivas i förväntad omfattning och takt, inte minst eftersom det förenades med tillräcklig finansiering.

Brå har alltså fortsatt med sin systematiska omvärldsbevakning, har samordnat myndigheter och aktörer på nationell, regional och lokal nivå och har lämnat stöd och råd till kommuner och andra aktörer. Verksamheten har även bidragit till att utveckla kunskapen inom området och till att sprida kunskap om god praktik. Brås arbete för att samordna nationella och regionala aktörer inom det brottsförebyggande arbetet har under året fortskridit enligt plan, bland annat genom att det påbörjade arbetet från tidigare år har fortsatt och utvecklats.

Under 2023 har särskilt stor vikt legat på att förbereda kommunerna inför den nya lagen om ett ökat kommunalt ansvar för brottsförebyggande arbete. En viktig del av arbetet har också varit att stärka och förbereda länsstyrelserna beredskap för det ökade behovet av stöd och samordning mellan kommunerna som lagen om kommuners brottsförebyggande ansvar innebär.

För att möta det ökade behovet från kommunerna av stöd i det brottsförebyggande arbetet har Brå skapat nya redskap för att underlätta kontakten med myndigheten i form av dels en stödtelefon, dels en särskild funktionsbrevlåda. Brå har också utvecklat sitt utbud av utbildningar om brottsförebyggande arbete, som många deltagare genomgått under året.

En ny stor uppgift som tillkom under 2023 var att fördela det nya statsbidraget till brottsförebyggande arbete, ett bidrag som vid den första utdelningen innebar att 61 kommuner fick tillsammans närmare 22 miljoner kronor. Arbetet med de redan tidigare befintliga ekonomiska stöden till aktörer i det brottsförebyggande arbetet har löpt enligt plan.

Stödet till kommunerna inom det brottsförebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism har varit fokuserat på de kommuner som har störst behov. Mobiliteten, som är kännetecknande för CVE, har inneburit en stor mängd resor ut i kommunerna, till civilsamhällesorganisationer och myndigheter. Även arbetet med kunskapsspridning via webben och konferensen Råd för framtiden har fortskridit enligt plan.

Inom det brottsförebyggande arbetet mot våldsbejakande extremism har ett antal rapporter, pm och faktablad publicerats, och ett flertal samverkansprojekt med finansiering från CVE har genomförts. Den årliga konferensen Samling mot våldsbejakande extremism genomfördes i maj.

Såväl det brottsförebyggande arbetet som det förebyggande arbetet med inriktning mot våldsbejakande extremism har således kunnat genomföras enligt plan och befogade förväntningar. Brå bedömer därför sammanfattningsvis att resultatet för verksamheten för kunskapsstöd 2023 är gott, det vill säga att årets prestationer står i proportion till vad som kunnat förväntas av myndigheten.

Övriga återrapporteringskrav, uppdrag och uppgifter

I det här avsnittet redovisar vi uppdrag eller uppgifter som myndigheten har i regleringsbrev eller instruktion och som inte direkt kan placeras under myndighetens tre verksamhetsområden.

Remissyttranden och statliga utredningar

Brå är en kunskapsmyndighet. Att medarbetare på Brå deltar som experter i statliga utredningar och att Brå svarar på remisser är således en viktig del av myndighetens verksamhet. Under 2023 besvarade myndigheten 40 remisser. Remissvaren finns att läsa på myndighetens webbplats. Brås medarbetare har även medverkat genom att vara förordnade experter i 22 statliga utredningar.

Av de remisser som Brå svarade på under 2023 kan exempelvis Stärkt arbete med att bekämpa bidragsbrott – Administrativt sanktionssystem och effektivare hantering av misstänkta (SOU 2022:37) lyftas fram, särskilt mot bakgrund av betänkandets omfattning. En annan remiss av särskilt intresse är Ökat informationsflöde till brottsbekämpningen – En ny huvudregel (SOU 2023:69) där förslagen till viss del kan få påverkan på Brås verksamhet.

När det gäller utredningar som Brås medarbetare under 2023 deltagit i som experter i kan särskilt nämnas Straffreformutredningen – En översyn av straffskalorna samt ett reformerat och mer rättvist påföljdssystem (Ju 2023:14), som bland annat ska genomföra en översyn av straffskalorna för de enskilda brotten och föreslå ändringar av de yttre begränsningarna för straffskalorna. Även utredningen om visitationszoner (Ju2022/03671) har varit av särskild vikt, och utredningens betänkande Säkerhetszoner – ökade möjligheter för polisen att visitera för att förebygga brott (Ds 2023:31) överlämnades i slutet av året. Utredningen om ungdomskriminalitetsnämnder (S 2022:11) hanterar också den viktiga frågan för myndigheten.

Brå bidrar också återkommande till andra myndigheters regeringsuppdrag, exempelvis när Brå anges som utpekad samverkansmyndighet i ett specifikt uppdrag. Under 2023 bidrog Brå bland annat till arbetet med det regeringsuppdrag som Polismyndigheten, Socialstyrelsen och Statens institutionsstyrelse hade om att föreslå en samverkansstruktur för arbete med barn och unga i och i närheten av miljöer kopplade till organiserad brottslighet (Ju2023/00972).

Jämställdhetsperspektiv

Brå bidrar till de jämställdhetspolitiska målen inom det kriminalpolitiska området genom att lyfta likheter och skillnader mellan kvinnor och män respektive flickor och pojkar i den kunskap som myndigheten producerar och sprider. Myndighetens målgrupper, liksom andra aktörer, har sedan möjlighet att använda kunskapen för att göra fördjupade analyser och vidta mer träffsäkra åtgärder som leder till ökad jämställdhet.

Under 2023 fortsatte Brå sitt arbete med jämställdhetsintegrering i linje med den inriktning för arbetet som fortlöper t.o.m. år 2025, bland annat påbörjades arbetet med att ta fram en ny handlingsplan för 2024 och 2025. Under året låg fokus på den interna kommunikationen och det kollegiala lärandet, exempelvis genom ett erfarenhetsutbyte med myndighetens

barnrättsstödjare, samt på att föra fram resultat från myndighetens sakområden (forskning, statistik samt kunskapsstöd) i relevanta interna och externa forum. Myndighetens JiM-stödjare träffas i ett gemensamt forum några gånger per år.

Brå publicerade under 2023 flera rapporter som på olika sätt berör jämställdhetsfrågan. Myndighetens medarbetare deltog utöver det dessutom i konferenser, föreläsningar, webinarier samt de nätverksträffar som Jämställdhetsmyndigheten anordnade. Den 8 mars 2023 publicerades även en sida på bra.se med statistik och rapporter på temat våld mot kvinnor.

Barn- och ungdomsperspektiv

Myndighetens interna barn- och ungdomsnätverk fortsatte under 2023 det kontinuerliga kunskapsutbytet mellan enheterna, exempelvis i arbetet med rapporter, remissyttranden, stödverksamhet och statistikfrågor som berör barn och unga, samt vid diskussion om frågor och metoder som är relevanta inom området. Barn- och ungdomsnätverket bjuder även regelbundet in externa gäster med kunskap inom området till myndigheten för att stärka kunskapen hos myndighetens medarbetare, så även under 2023.

Under mars 2023 slutredovisade Brå arbetet med regeringsuppdraget Ett kunskapslyft för barnets rättigheter (2021–2022) (S2016/07875/FST). Som ett resultat av arbetet med kunskapslyftet finns det nu minst en utsedd barnrättsstödjare vid varje enhet inom myndighetens tre verksamhetsområden. Stödjurens uppgift är bland annat att bevaka att barnperspektivet lyfts i enhetens arbete och att erbjuda stöd i övriga medarbetares projekt, processer och arbetsuppgifter. Barnrättsstödarna träffas i ett gemensamt forum några gånger per år och under 2023 har även ett gemensamt arbete med JiM-stödarna påbörjats.

Under 2023 publicerade Brå flera rapporter som på olika sätt berör barns och ungas livsvillkor, myndighetens medarbetare deltog även i konferenser, föreläsningar, webinarier samt de nätverksträffar Barnombudsmannen m.fl. anordnat.

Angelägna utvecklingsområden

Utifrån instruktionen har Brå i uppgift att bidra till att verksamheterna inom det kriminalpolitiska området bedrivs kunskapsbaserat, bland annat genom att identifiera angelägna utvecklingsområden för rättsväsendet. I arbetet med att identifiera dessa utvecklingsområden har Brå fått uppslag genom den omvärldsbevakning som myndigheten bedriver och interna avstämningar. Ett bärande inslag i arbetsprocessen har också varit en workshop med representanter för nio¹³ myndigheter i rättsväsendet. Inför denna workshop hade respektive myndighet förberett vad de ser som de mest angelägna utvecklingsområdena för rättsväsendet.

Under 2023 har tre nya områden tillkommit: Kriminella nätverk, Narkotikabrottsligheten och Brottsligheten i olika delar av landet. Det sistnämnda området inkluderar delvis de områden som föregående år hette Glesbygdens brottslighet och åtgärder mot denna samt Socialt utsatta områden. Därutöver innehåller det nya området också beskrivningar om de växande städerna i norr – en tillväxt som är en följd av industrisatsningarna –

¹³ Brottsoffermyndigheten, Domstolsverket, Ekobrottsmyndigheten, Kriminalvården, Polismyndigheten, Rättsmedicinalverket, Säkerhetspolisen, Tullverket och Åklagarmyndigheten.

och de utmaningar som därmed kan följa för rättsväsendet. Övriga angelägna utvecklingsområden kvarstår från föregående år, om än något justerade.

Identifieringen av angelägna utvecklingsområden för det brottsförebyggande arbetet har likt föregående år sin grund i de årliga rapporterna om det brottsförebyggande arbetet i Sverige. Utvecklingsområden för arbetet med att förebygga våldsbejakande extremism bygger på samlad erfarenhet från årets verksamhet.

Kriminella nätverk

Kriminella nätverk, i dess olika former, är ett allvarligt samhällsproblem som medför stora utmaningar för rättsväsendets olika delar och tar omfattande resurser i anspråk. De senaste två decennierna har exempelvis det dödliga skjutvapenvåldet inom kriminella miljöer i Sverige ökat i omfattning och spridit sig över landet. Forskning visar även att vissa av de kriminella nätverken har stor påverkan på de områden som de vistas i, vilket resulterar i otrygghet hos de boende samt en rädsla för att samarbeta med rättsväsendet. Den brottsliga verksamheten är mångfacetterad, men de främsta vinstgenererande brotten är narkotikahandel och systematiska bedrägerier. Andra utmaningar som lyfts fram i forskning och myndigheters lägesbilder om kriminella nätverk är otillåten påverkan, utnyttjandet av barn och unga, kopplingen till ekonomisk brottslighet som griper in i legala strukturer samt brott mot företag och systemhotande brottslighet.

Det är angeläget att följa utvecklingen av de kriminella nätverken genom att belysa nätverkens strukturer och kapacitet att begå brott samt deras påverkan på samhället och rättsväsendet. Det är även angeläget att följa rättsväsendets förmåga att arbeta mot alla delar av de kriminella nätverkens påverkan på samhället, även de delar som är mindre synliga, samt att förmågan och möjligheten att samverka mellan myndigheterna utvecklas.

Narkotikabrottslighet

Narkotika som socialt problem eller missbruksproblem är väl utforskat i Sverige, genom bland annat Socialstyrelsen, SoRAD, Folkhälsomyndigheten och CAN. Narkotika som kriminologiskt fenomen är däremot betydligt mindre studerat, trots att narkotikabrottsligheten direkt och indirekt upptar en avsevärd del av rättsväsendets resurser. En stor del av fängelsedömda har ett narkotikaberoende och 2015 uppgav polisen att de la 1 300 årsarbetskrafter på narkotikabrottslighet. Narkotika är även centralt när det gäller den organiserade brottsligheten. Skattningar av narkotikamarknadens omsättning uppgår till mångmiljardbelopp och den utgör en källa till konflikter och våldshandlingar inom och mellan nätverken, som ofrånkomligen ibland drabbar också tredje part och skapar otrygghet, inte minst i redan utsatta bostadsområden.

En generell iakttagelse är att allt fler efterfrågar utvärderingar av narkotikastrafflagen, med fokus på eget bruk. I samband med att Polismyndigheten omorganiserades 2015 införlivades exempelvis de specialiserade narkotikarotlarna och gatulagningsgrupperna i ordinarie enheter för grova brott och enheter i yttre tjänst. Det finns skäl följa upp hur sådana organisationsförändringar har påverkat förutsättningarna för att upptäcka, utreda och ingripa mot narkotikahandel.

Med anledning av att lagstiftningen kring narkotikahandling för närvarande är omdiskuterad är det viktigt att det finns uppdaterade och relevanta

kunskapsunderlag som kan användas för överväganden om den fortsatta narkotikapolitiken. Det behövs mer kunskap om bland annat brukets omfattning, antalet tunga missbrukare, vilka effekter olika typer av beslag får på marknaden och Sveriges roll som transitland av narkotika i Europa.

It-dimensionen i brottsligheten och rättsväsendets it-förmåga

Digitaliseringen har fått allt större betydelse när brott begås och allt fler brott har digitala inslag. Digitala medel är en förutsättning för vissa typer av organiserad brottslighet och då särskilt bedrägerier. Digitaliseringen underlättar för bedrägerier i stor skala. Vid sidan av bedrägerierna finns även andra brott som sker i digital miljö, dels brott som allt igenom är digitala som dataintrång, dels brott som i ökad utsträckning sker genom digitala medel, som sexualbrott. I bilden ingår också att de digitala brottsverktygen hela tiden utvecklas vilket gör det svårt för både lagstiftaren och polisen att hålla jämna steg med brottsutövarna.

Utvecklingen innebär stora utmaningar för rättsväsendet och ställer höga krav på myndigheternas it-förmåga. Det gäller både de anställdas it-kompetens och myndigheternas it-system. Representanter från rättsväsendet vittnar om stora utmaningar med de interna it-systemen som inte är tillräckligt moderna och välfungerande.

Här kan särskilt nämnas behovet av att utveckla polisens kapacitet att hantera digital information och använda digitala verktyg i utredningsverksamheten. Polisen behöver också förbättra sin förmåga att identifiera, beställa, utföra och använda it-forensik, liksom förmågan – och juridiska möjligheter – att hantera stora mängder digital information och beslag, att säkra digital bevisning på utländska kommunikationsplattformar samt att samarbeta med brottsutredande myndigheter i andra länder vid komplicerade brottsupplägg med avancerade digitala inslag.

Rättsväsendets myndigheter behöver slutligen även följa med i vad som händer när det gäller AI, för att både kunna se möjligheterna att använda AI i det brottsbekämpande arbetet och att identifiera riskerna med AI som potentiellt brottsverktyg.

Barnen och brotten

Att barn och ungdomar begår mindre allvarlig brottslighet är mycket vanligt, men för de flesta av dem är det ett övergående problem. På senare tid har dock många vittnesmål hörts om att barn i ökande utsträckning dras in i kriminella nätverk från tidig ålder. Brå har i sin forskning kunnat visa hur kriminella nätverk systematiskt utnyttjar barn. Repressalier och nätverksstrukturernas uppbyggnad medför även att barnens naturliga utträden ur kriminalitet förhindras. Forskningen visar att det ibland ges små fönster när barnen kan lämna nätverken, till exempel när någon äldre inkapaciteras eller avlider. Det är mot denna bakgrund angeläget att brottsförebyggande aktörer utvecklar sin förmåga att identifiera dessa fönster för att kunna motivera och stödja barnen att lämna nätverken. Det är också högst angeläget att ta fram kunskap om vilka åtgärder som kan förebygga denna exploateringen av barn för kriminell verksamhet redan innan nätverken har rekryterat dem.

I det sammanhanget är det viktigt att följa både effekterna av den nya lagen som förbjuder rekrytering av unga till kriminella nätverk, och effekterna av reducerad ”straffrabatt” för 18–20-åringar, för att värdera om lagarna träffar rätt och motsvarar behoven.

Det är också viktigt att beakta att barn både är offer och förövare inom nätverken, vilket kan ställa krav på nya arbetssätt för rättsväsendet.

Det behövs också en bättre samverkan mellan polisen och socialtjänsten, där möjligheterna att dela information är en nyckelfråga. En ytterligare utmaning är att hitta en balans mellan å ena sidan skyndsamt i utredningen och å andra sidan ett utredningsarbete av hög kvalitet. Det är också en utmaning att å ena sidan inte ta till onödigt ingripande åtgärder som kan vara skadliga för barn, men å andra sidan uppnå möjligheter till effektiv och korrekt brottsutredning och lagföring där till exempel häktning ibland är nödvändig.

Att barn i stor utsträckning även är utsatta för brott är något som kommit att uppmärksammas allt mer de senaste åren. Här kan till exempel nämnas det ökande antalet barn som utsätts för kränkningar via nätet och barn som utsätts för hedersrelaterad brottslighet. Det behövs generellt sett mer kunskap om barn som är offer för brott och vilka behov de har, för att öka rättsväsendets möjligheter att möta dessa barns behov på rätt sätt. När det gäller kränkningar på nätet är det angeläget att försöka få de digitala plattformarna att ta ett större ansvar för att förhindra sådan brottslighet och i större utsträckning samarbeta med rättsväsendet.

Brottsligheten i olika delar av landet

En mycket liten del av landets yta, men med över 5 procent av dess befolkning, utgörs av så kallade socialt utsatta områden. I dessa urbana miljöer är utmaningarna med brottslighet och trygghet stora. De boende har svaga socioekonomiska förutsättningar och osäkra framtidsutsikter, och de brottsrelaterade utmaningarna är betydande. Traditionella näringar drar sig tillbaka och få myndigheter finns företrädade. Tryggheten utmanas av kriminella grupperingar vars huvudnäring ofta är narkotikahandel; de bidrar till ordningsstörningar och ligger bakom grova våldsbrott, skjutningar och sprängningar. De kriminella grupperingarnas existens och sätt att verka skrämmer vittnen och målsägare. Befolkningen litar i hög grad på polisen, men många misstror myndighetens förmåga att upprätthålla ordning och bidra till att förövare ställs till svars.

Det krävs stora samhällsinsatser för att vända utvecklingen i de socialt utsatta områdena. Bara en begränsad del av åtgärderna kan utföras av polisen och det övriga rättsväsendet, men deras insatser måste fungera på bästa möjliga sätt. För det krävs att kunskapen om brottsligheten förstärks, liksom kunskapen om vilka insatser som kan ha en brottsförebyggande och trygghetsskapande effekt. Polisen prövar redan i dag nya sätt att arbeta och nya former av samarbete med kommunala verksamheter, men insatserna behöver koordineras bättre med det befintliga arbetet och utvärderas i större utsträckning. Det behövs slutligen också mer kunskap om – och ett utvecklat arbete – för att stärka stödet till vittnen, målsägare och brottsoffer.

En mycket stor del av landets yta är landsbygd och där bor även en stor del av Sveriges befolkning, över 30 procent. Där innebär brottsligheten särskilda utmaningar för befolkningen och rättsväsendet. De långa avstånden medför till exempel att utryckningstiderna kan bli långa, vilket kan innebära ett sämre skydd vid hot om våld, pågående våld eller olyckor. Avstånden till större samhällen kan också försvåra möjligheten att tillgodogöra sig service och insatser från rättsväsendet och andra myndigheter. Det kan också vara svårt att utveckla och bibehålla kompetensen inom myndigheterna. Sammantaget kan detta bidra till ökad oro och sviktande förtroende för samhällsfunktionerna inklusive rättsväsendet.

Det finns ett behov av ökad kunskap både i fråga om brott som berör landsbygd och hur rättsväsendets insatser i dessa områden kan förbättras och effektiviseras. Kunskapen behöver öka om till exempel mobila grupper av förövare som främst begår stöldbrott och om missbrukande högaktiva förövare bosatta i glesbygd. Det behövs också mer kunskap om hur kommun och polis på bästa sätt kan bedriva brottsförebyggande samverkan i dessa områden, samt hur polisen bäst använder sina resurser och upprätthåller tryggheten bland befolkningen på landsbygden. I glest befolkade delar av landet bedrivs arbete för att öka möjligheten att medverka i rättegångar på digital väg, och erfarenheterna av det behöver värderas och utnyttjas till förbättringar. En framväxande utmaning för rättsväsendet i stort och för landsbygden i synnerhet är miljöbrottsligheten. Den här brottsligheten har i vissa fall koppling till den organiserade brottsligheten. Ett särskilt problem vid den typen av brottslighet är risken för otillåten påverkan. Detta eftersom miljöbrotten ofta upptäcks och beivras lokalt av tjänstemän inom kommunen. Dessa typer av lokala tillsynsrisker har enligt tidigare studier en relativt hög utsatthet för otillåten påverkan. Det behövs därför mer kunskap om hur denna brottslighet ser ut och hur polis och kommuner på landsbygden kan uppmärksamma och agera mot denna.

I och med de stora industrisatsningarna i de nordligaste delarna av landet finns det städer och orter som på kort tid ska växa snabbt. Det har tillkommit betydande mängder tillfällig arbetskraft som bygger upp allt det nya, och sedan tillkommer en växande och delvis ny fast befolkning med yrkesverksamma, i dels de nya näringarna, dels i alla de nödvändiga kringtjänsterna i såväl offentlig som privat sektor. Vid sidan om de möjligheter som satsningarna innebär skapas risker för brott och otrygghet genom situationen med många nya personer som inte känner varandra och den initiala bristen på struktur och invand ordning. För rättsväsendets del handlar det om att bygga upp tillräcklig verksamhetskapacitet på orterna, men inte minst för polisen att dessutom lära sig arbeta i de särskilda förhållandena med mindre fasta sociala strukturer och delvis andra strukturer för brottstillfällena.

Förändringarna skapar kunskapsbehov och det är bland annat önskvärt med insatser för att följa och analysera brottsligheten och otryggheten på orterna ifråga, och vid behov vidta exempelvis trygghetsfrämjande åtgärder. Det kan också uppstå behov av att undersöka risker och förekomst av typer av brottslighet som kan vara särskilt förekommande i samhällen under snabb omdaning och med omfattande förflyttningar av arbetskraft inklusive från andra länder, brott som människohandel, arbetsmiljöbrott, miljöbrott, skattebrott och narkotikabrott samt även brott mot person. Det är inte heller ovanligt med ökad smuggling när infrastrukturer ändras som till exempel blir fallet av ökad industritrafik till hamnar med generellt låg kontroll.

Våld mot kvinnor i nära relationer

Våld mot kvinnor i nära relationer är ett omfattande och allvarligt samhällsproblem – trots att problemet stått i fokus för samhälleliga insatser under en lång tid. Ett 20-tal kvinnor dödas fortfarande varje år av en man som de har eller har haft en nära relation till och i Brås senaste surveybaserade studie om våld i nära relation angav 7 procent av kvinnorna i åldern 18–85 år att de utsatts för psykiskt eller fysiskt våld i en nära relation det senaste året. Rättsväsendet har en viktig roll när det gäller att vidta åtgärder mot våldet i nära relationer, att genom rättslig prövning ge upprättelse till dem som utsatts, och när det gäller att förebygga upprepad

utsatthet. Så kan till exempel en fängelsedom ge den utsatta skydd mot förövaren, liksom även kontaktförbud och trygghetslarm.

Trots höga ambitioner inom rättsväsendet och andra myndigheter är svårigheterna och utmaningarna stora. Andelen av anmälningarna som leder till lagföring är låg, vilket bidrar till att många kvinnor inte anmäler vad de utsatts för. Mörkertalet är stort. Det är alltså angeläget att utveckla arbetet mot våld i nära relationer, både inom rättsväsendet, andra statliga myndigheter, kommunerna och inom frivilligsektorn. Särskilt kan nämnas behovet av att utveckla samverkan mellan de olika aktörerna, och att utveckla det förebyggande och återfallsförebyggande arbetet, samt att de insatser som vidtas utvärderas för att öka förutsättningarna att sprida framgångsrika koncept.

Den nya kriminalpolitikens effekter för rättsväsendet

Bland annat som en reaktion på ökningen av den grova gängkriminaliteten har kriminalpolitiken under de senaste åren kommit att allt mer fokusera på strängare rättsliga ingripanden. Polisen och åklagarna har fått nya verktyg för att upptäcka och lagföra grova brott och målsättningen är att användningen av de verktygen ska öka ytterligare. Straffen har skärpts för ett flertal brott, straffrabatten för unga i åldern 18–20 år har tagits bort vid allvarlig brottslighet och ska reduceras ytterligare, och målet är att möjligheterna att få villkorlig frigivning ska minska.

Dessa förändringar innebär ökade möjligheter för rättsväsendet, men också ökade utmaningar. Lagföringarna ska öka samtidigt som rättssäkerheten i brottsbekämpningen ska upprätthållas. För Kriminalvården innebär förändringarna ett kraftigt ökat behov av nya fängelseplatser. Det kommer att bli en utmaning att få fram nya platser, men också och att fylla dem med ett meningsfullt och återfallsförebyggande innehåll.

En särskild fråga är vad det kommer att innebära om allt fler barn och unga kommer att avtjäna fängelsestraff. Barn och unga är en grupp som Kriminalvården har begränsade erfarenheter av att arbeta med och att det kommer att krävas både nya resurser och kompetens för att möta deras behov under verkställigheten, både under anstaltstiden och under tiden i frivård.

I dag finns också många grovt kriminella med stort våldskapital på anstalterna, vilket i kombination med överbeläggning och brist på utbildad personal ökar risken för ökat våld på anstalterna och otillåten påverkan på personalen.

Det är angeläget att följa upp och utvärdera effekterna av de senaste årens kriminalpolitiska satsningar, både när det gäller hur väl rättsväsendet lyckas genomföra dem och vilka effekter de får för brottsutvecklingen. Det kan också finnas ett behov av en sammanställning av vilka reformer, lagändringar och straffskärpningar som har skett under senare år för att få en helhetsbild av rättsväsendets ändrade förutsättningar.

Angelägna utvecklingsområden för det brottsförebyggande arbetet

Brå har i uppdrag att årligen beskriva och identifiera utvecklingsbehov i det brottsförebyggande arbetet som bedrivs nationellt, regionalt och lokalt i Brås årliga rapport Det brottsförebyggande arbete i Sverige – Nuläge och utvecklingsbehov. Brås bedömning i rapporten från 2023 är att den tidigare svaga men positiva utvecklingen av det lokala brottsförebyggande arbetet stannat av. Det finns utmaningar som behöver hanteras på både lokal,

regional och nationell nivå. Inte minst är det aktuellt med anledning av den nya lagen (2023:196) om kommuners ansvar för brottsförebyggande arbete.

Brås bedömning är att aktörer på nationell, regional och lokal nivå även fortsatt behöver se över hur de ska möta kommuners och lokalpolisområdets behov av stöd i ett kunskapsbaserat arbete – behovet av stöd är fortsatt mycket stort. Det gäller såväl stödjande aktörer inom rättsväsendet, till exempel Polismyndigheten och Ekobrottsmyndigheten, som övriga stödjande aktörer, exempelvis Socialstyrelsen, Skatteverket och länsstyrelserna. I synnerhet efterfrågas ökad kunskap och resurser för det brottsförebyggande arbetet på lokal nivå. Stödet till den lokala nivån bör därför särskilt fokusera på kompetensutveckling liksom säkerställande av nödvändiga organisatoriska och personella förutsättningar för ett kunskapsbaserat, träffsäkert brottsförebyggande arbete.

I enkätundersökningen som genomfördes våren 2022 uppgav ungefär två av tre kommuner att de i mycket eller i ganska stor utsträckning var förberedda inför den då kommande lagstiftningen. Samtidigt ansåg var fjärde kommun att den inte var förberedd. Det finns en bred variation i kommunernas brottsförebyggande arbetet. Brå bedömer att den lokala förmågan att förebygga brott måste stärkas både genom tidiga insatser och återfallsförebyggande åtgärder. Det handlar framför allt om socialtjänstens arbete, exempelvis gentemot våldsutövare i nära relationer, ungdomar och personer som begår brott eller är på väg in i kriminalitet, samt personer som vill lämna en kriminell livsstil.

Det förebyggande arbetet handlar även om de mindre synliga brotten, som till exempel välfärdsbrott och annan ekonomisk brottslighet. Kunskapen om denna typ av brottslighet och hur den kan förebyggas behöver öka både på nationell och lokal nivå. Det brottsförebyggande och trygghetsskapande perspektivet behöver också utvecklas och tillämpas tvärsektorielt och alltid beaktas i stadsplanering och förvaltning av bebyggelse.

Samverkan mellan kommun och polis är ofta etablerad lokalt, men det är angeläget att stärka den ytterligare. Polisen är den part kommunen främst vänder sig till för stöd och hjälp i det brottsförebyggande arbetet. Med den nya lagen kan trycket på polisen komma att öka – både från kommuner som ska starta upp eller vässa befintligt arbete och från kommuner som breddar sitt brottsförebyggande arbete. Det kan finnas förväntningar på lokalpolisområdena att samverka inom delvis nya fält som våld i nära relationer eller brott kopplade till miljö eller välfärdssystemet. Ingående aktörer och frågor för samverkan bör emellertid utgå från den lokala lägesbilden. Även samverkan med andra aktörer behöver utvecklas, där det är relevant, för att svara mot den aktuella brottsproblematiken. Det kan handla om näringslivets aktörer i en form av grannsamverkan, eller överenskommelser mellan kommun och civilsamhället.

Det finns ett stort behov av goda exempel, kunskap och utbildning om vad som fungerar. Uppföljning och utvärdering är den del i det kunskapsbaserade arbetet som utförs i minst utsträckning. För att kunna utveckla brottsförebyggande arbete till att bli mer effektivt, och dela erfarenheter mellan olika aktörer, behöver arbetet utvärderas i högre utsträckning. Därför behöver det lokala brottsförebyggande arbetet med utvärdering och uppföljning få ytterligare stöd och stärkas. Det är också angeläget att hitta sätt att sprida utvärderade brottsförebyggande arbeten med goda resultat, så att alla kommuner inte behöver uppfinna hjulet själva.

Angelägna utvecklingsområden för arbete mot våldsbejakande extremism

För att öka förståelsen, kunskapen och förmågan att förebygga och hantera våldsbejakande extremism, bedriver Center mot våldsbejakande extremism (CVE) arbete med lokala, regionala och nationella aktörer inom kommun, stat och civilsamhälle, med religiösa samfund samt med andra relevanta aktörer och institutioner. I verksamheten bedöms ständigt behoven och möjligheterna att bemöta behoven med insatser. Under året framträdde följande utvecklingsområden som särskilt angelägna:

- Den sedan i augusti 2023 förhöjda terrorhotnivån, från en nivå tre till nivå fyra, ställer högre krav på verksamheter liksom CVE:s. Att ännu tydligare bevaka de intresseområden som träffar centrets uppdrag tillsammans med andra myndigheter, blir essentiellt.
- Krig påverkar människor och organisationer som attraheras av våldsbejakande ideologier. Två pågående konflikter bedöms ha särskilt stor påverkan på Sverige och det som omfattas av centrets uppdrag. Det är kriget mellan Ukraina och Ryssland samt kriget mellan Hamas och Israel. En beredskap att möta hat, hot, påverkanskampanjer och regelrätta aktioner inom landet enskilt och tillsammans med andra myndigheter och aktörer – blir direkt nödvändigt.
- Under året har brännandet av heliga skrifter varit ett hotdrivande fenomen i det svenska samhället. Det har bidragit till polarisering mellan grupper inom landet. I framförallt muslimska länder uppfattas Sverige som ett muslimfientligt land. Lagom till årets slut har aktionerna minskat i omfattning. Dock måste beredskapen hållas hög för en eventuell framtida eskalering. Regeringsuppdraget Uppdrag om förstärkt nationell samverkan och samordning för att förebygga radikaliserings och våldsbejakande extremism (Ju2023/01903) underlättar centrets insatser inom området.
- Relaterat till brännandet av religiösa skrifter har en internationell och nationell kampanj mot svensk socialtjänst pågått, i dagligt tal kallad LVU-kampanjen. I ett större perspektiv påverkar detta mer än bara svensk socialtjänst. Kampanjen bidrar även till att urholka förtroendet för samhället i övrigt. Det innebär att den blir ett attraktivt verktyg för extremism och våldsbejakande extremism.
- Unga som manifesterar en vilja att genomföra attacker mot skolor är en företeelse som tyvärr fortsatt under 2023. Regeringsuppdraget Stärka skolans förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism (Ju2022/02222) gav centret i uppdrag att ta fram kunskap, information och ett metodstöd. Under 2024 implementerar CVE samtligt material inom målgruppen. Det kommer utgöra ett bra komplement till den fortsatta hanteringen och bevakningen av området.
- Ha beredskap för eventuella insatser och förändrade förhållanden, med avseende på de svenska personer som fortsatt sitter i fängsligt förvar i Syrien efter ISkalifatets sammanbrott.
- Stärka och utveckla det förebyggande arbetet mot radikaliserings vad det gäller personer i förvar och stärka samhällets beredskap vid frivård och återintegrering i samhället.
- Arbeta med situationen, ifråga om barn i extremistmiljöer.
- Hantera situationer där förutsättningar för förberedelse och planering inte finns.

The Stockholm Criminology Symposium

Den 12–14 juni arrangerade Brå, på uppdrag av regeringen, den internationella tredagarskonferensen The Stockholm Criminology Symposium, liksom den tillhörande prisceremonin i Stockholms stadshus för Stockholmspriset i kriminologi. Drygt 450 deltagare från 31 länder deltog i omkring sextio programpunkter på Münchenbryggeriet i Stockholm. Deltagarna var huvudsakligen forskare, praktiker eller tjänstemän verksamma inom det kriminalpolitiska området. Majoriteten av deltagarna kom från Sverige, medan de flesta av de 180 föredragshållarna kom från andra länder. Av talarna var 51 procent kvinnor och 49 procent män. Evenemanget är sedan starten 2006 en av de största årliga kriminologisammankomsterna i världen, där de senaste kriminologiska forskningsrönen diskuteras.

Programmets huvudtema var Principled and equitable law enforcement vilket utgick från det forskningsområde som mottagaren av 2023 års Stockholmspris i kriminologi, Beatriz Magaloni, belönades för. Hon har forskat främst om relationen mellan våld, fattigdom och hur samhället styrs, och påvisat riskerna med rättsosäkra metoder och våld från polisens sida. Magaloni är verksam vid Stanford University och har gjort sin forskning främst i Mexiko och Brasilien. Årets program hade även ett andra tema, Evidence-based knowledge against violent extremism, liksom ett generellt tema, Contemporary criminology, inom vilket detta år särskild uppmärksamhet tillägnades Environmental criminology.

De gemensamma programpunkterna i plenum inleddes med paneldiskussion på temat Researchers' advice to policy där justitieminister Gunnar Strömmer fick möjlighet att ställa frågor till årets pristagare. Den följdes av en prisvinnarföreläsning med Beatriz Magaloni och den så kallade Jerry Lee Lecture där professor Jerry Ratcliffe från Temple University i USA berättade om sina erfarenheter av evidensbaserat polisarbete. Ett urval av programpunkterna filmades och direktsändes på symposiets webbplats. Prisceremonin för Stockholmspriset i kriminologi arrangerades av Brå i samarbete med Stockholms universitet och delades ut av H.M. Drottning Silvia i Stockholms stadshus följt av en bankettmiddag i Gyllene Salen.

I den utvärdering som skickades ut efter symposiet uppgav 89 procent av de svarande att deras övergripande intryck av symposiet var bra eller mycket bra. Lika många uppgav att de var nöjda med de möjligheter som gavs att nätverka, och hela 94 procent att de skulle rekommendera en vän eller kollega att delta i symposiet.

Informationssäkerhet

Brå ska enligt instruktionen övergripande redogöra för hur myndigheten arbetat med att stärka informationssäkerheten och hur myndigheten planerar att möta framtida behov, med avseende på bland annat aktuellt digitaliseringsarbete.

Under året har myndigheten beslutat om flertalet grundläggande styrdokument rörande informationssäkerheten på myndigheten, däribland klassningsdokumentation.

En säkerhetsskyddsanalys har påbörjats med syfte att identifiera om myndigheten bedriver säkerhetskänslig verksamhet eller inte. Analysen bedöms vara avgörande för planeringen av kommande års insatser inom ramen för myndighetens informationssäkerhetsarbete.

Brå bedömer att informationssäkerhetsarbetet behöver stärkas främst inom området it-säkerhet och det hanteras inom det pågående arbetet med att utveckla kompetensförsörjningen inom it-verksamheten. En viktig åtgärd under året för att stärka myndighetens informationssäkerhet har varit testning av implementerade säkerhetsåtgärder i myndighetens it-miljö.

För att höja säkerhetsmedvetenheten bland medarbetarna krävs kontinuerliga informationsinsatser. Under året har vi därför övervägt olika strategier för hur det kan göras på ett systematiskt och kostnadseffektivt sätt.

Plan för hur Brå ska stärkas och utvecklas

För att kunna svara upp mot de behov som satsningarna på rättsväsendet och den alltmer komplexa brottsligheten medför tillförde regeringen i budgetpropositionen (prop. 2022/23:1) för 2023 anslagsmedel för att stärka Brås verksamhet med 10 miljoner kronor 2023, 15 miljoner kronor 2024 och 45 miljoner kronor 2025. Medlen ska stärka och utveckla myndighetens förmåga att bidra med kunskapsunderlag, utvärderingar, statistik och stöd för en mer kunskapsbaserad och effektiv kriminalpolitik. I enlighet med uppdraget i regleringsbrevet tog Brå under året fram och redovisade till regeringen en plan för hur myndighetens verksamhet ska stärkas och utvecklas, samt hur myndighetens interna styrning, verksamhetsuppföljning och resultatredovisning ska utvecklas med anledning av regeringens satsningar på myndigheten.

Kompetensförsörjning

Brå är en kunskapsintensiv verksamhet som verkar i en miljö som ständigt förändras. För att utföra det uppdrag som myndigheten har, är Brå beroende av medarbetarnas kompetens och förmåga att utvecklas i takt med de krav som ställs på verksamheten. En av Brås strategiska inriktningar är att vara en attraktiv arbetsplats, och myndigheten arbetar kontinuerligt för att skapa goda förutsättningar för att attrahera, rekrytera, utveckla och behålla medarbetare.

Genomförande

Attrahera, rekrytera och introducera medarbetare

Brå är en attraktiv arbetsgivare och får många kompetenta kandidater som söker utannonserade befattningar. Brå har dock fortsatt svårt att rekrytera it-kompetens. Under 2023 inkom totalt 5 058 ansökningar fördelat på 55 annonser. Det söks oftast flera medarbetare per annons.

Brå arbetar kontinuerligt med att professionalisera rekryteringsprocessen. Under 2023 anställdes en HR-specialist med inriktning rekrytering för att kunna stötta verksamheten på ett bättre sätt när det gäller rekrytering samt för att vidareutveckla rekryteringsprocessen.

Brå har under flera år arbetat med att utveckla introduktionen av de nyanställda. Samtliga nyanställda får ett individuellt introduktionsprogram anpassat utifrån den nyanställdas arbete och två gånger per år genomförs ett introduktionstillfälle för alla nya medarbetare där information från alla Brås enheter ges. Brå har under hösten 2023 köpt in ett system som ska underlätta introduktion av nya medarbetare (ett så kallat preboarding system) för att kunna arbeta mer digitalt med de som blir rekryterade till myndigheten. Systemet ska användas från det att kandidaten erbjuds anställning fram till att den nya medarbetaren börjar sin anställning och under den första tiden på myndigheten.

Brå har i uppdrag från regeringen att ställa praktikplatser till förfogande till Arbetsförmedlingen för nyanlända och för personer med funktionsnedsättning. Under året har en praktikplats ställts till förfogande för Arbetsförmedlingen och en person har fått möjlighet att göra praktik på myndigheten. Under 2023 har även fyra personer haft studiepraktik på myndigheten.

Det totala antalet anställda ökade 2023 jämfört med 2022. Antalet anställda den 31 december 2023 var 172 personer, varav 67 procent är kvinnor. Åtta medarbetare var visstidsanställda. Att antalet anställda har ökat under 2023 jämfört mot 2022 då antalet anställda var 165 förklaras av att myndigheten har fått utökade uppdrag.

Totalt har 34 medarbetare anställts under 2023. Samtidigt slutade 29 medarbetare under året. År 2023 var personalomsättningen på Brå 16,8 procent, att jämföra med 2022 då personalomsättningen var 11,6 procent. Brå genomför avslutningsintervjuer med de medarbetare som slutar, för att kunna dra lärdomar och utveckla verksamheten ytterligare.

Behålla och utveckla kompetens

För att säkerställa en god kompetensförsörjning är kompetensutvecklingen högt prioriterad. Individuell kompetensutveckling planeras främst utifrån utvecklingsplaner, som tas fram i samband med medarbetarsamtalen, för att skapa förutsättningar för medarbetare att utvecklas inom ramen för sin anställning. Eftersom många anställda har gemensamma kompetensutvecklingsbehov har Brå under 2022 och 2023 skapat förutsättningar för myndighetsgemensamma kompetensutvecklingsinsatser genom att centralisera en del av myndighetens avsatta medel för kompetensutveckling. Syftet är att få en bättre träffsäkerhet mot mer specifika myndighetsbehov samt en kostnadseffektivitet för myndighetens kompetensutveckling. För att identifiera vilka gemensamma kompetensutvecklingsbehov som fanns genomfördes 2022 en kartläggning av behoven, dels genom information från cheferna och dels genom information från en pulsmätning som genomfördes på myndigheten. Resultatet från pulsmätningen visade att majoriteten av de anställda på myndigheten upplevde att de inte fått den kompetensutveckling som de behöver för att utvecklas i sin yrkesroll. Vidare identifierades att det fanns störst behov av kompetensutveckling inom projektledning, presentationsteknik och workshopledning. Brå har utifrån det upphandlat leverantörer och genomfört utbildningar inom dessa tre områden vid flera tillfällen under 2023. Utbildningen i projektledning har haft 38 deltagare och vänder sig till medarbetare som vill utveckla förmågan att planera och leda projekt inom Brås verksamhet. Workshopsteknik, som haft 31 deltagare, går igenom allt från förberedelsearbete, inbjudan, metoder, struktur och efterarbete. Målet är att deltagarna efteråt ska kunna skapa och leda värdefulla workshops. Utbildningen i presentationsteknik har syftet att ge deltagarna kunskap och verktyg för att bli ännu bättre på att förbereda, genomföra och nå fram med sina presentationer och här har 30 medarbetare deltagit. Utvärderingarna som Brås medarbetare genomfört efter avslutad utbildning visar att utbildningarna har varit mycket uppskattade och nya tillfällen kan planeras in under 2024 om det finns efterfrågan från medarbetarna.

Brå arbetar även med intern kunskapsspridning och uppmuntrar till erfarenhetsutbyte inom myndigheten. Ett exempel på detta är ett månatligt frukostmöte för alla anställda, där bland annat Brås senast publicerade rapporter och statistik presenteras och inbjudna gästföreläsare talar om ämnen med koppling till verksamheten.

Utöver den kompetensutveckling som erbjuds finns även utvecklingsmöjligheter definierade i form av utökade uppdrag inom enheterna som biträdande enhetschef och enhetsråd. De utökade uppdragen finns i den omfattning som respektive enhet har behov av. Det finns även ett nätverk för biträdande enhetschefer. Nätverket är ett forum för att utbyta kunskaper och erfarenheter men även för att bidra med reflektioner och synpunkter i aktuella myndighetsövergripande frågor.

Lönerevisionen är ytterligare ett viktigt instrument för att behålla nyckelkompetens.

Arbetsmiljö, hälsa och friskvård

Brå arbetar aktivt med att skapa förutsättningar för att vara en attraktiv arbetsplats som erbjuder goda arbetsvillkor och en bra arbetsmiljö för alla anställda. Myndigheten arbetar systematiskt med arbetsmiljöarbetet

samt främjar hälsa och prioriterar friskvård, och samarbetar nära med företagshälsovården i både proaktivt och reaktivt syfte.

En del av myndighetens arbete med att förebygga ohälsa och främja friskvård är att erbjuda alla medarbetare både årligt friskvårdsbidrag och en friskvårdstimme i veckan samt subventionerad massagebehandling i Brås lokaler och rabatterade priser på årskort på gym. Vidare har myndigheten ett digitalt pausgymprogram i alla medarbetares datorer och en medarbetardriven friskvårdsgrupp som arrangerar friskvårdsaktiviteter. Utöver detta erbjuder myndigheten även alla anställda vaccination mot säsongsinfluensa.

Brå har under 2023 fortsatt att kontinuerligt följa upp de anställdas sjukfrånvaro i syfte att arbeta proaktivt med både arbetsanpassning och rehabilitering. Under våren genomfördes en partsgemensam workshop i syfte att ta fram relevanta arbetsmiljöområden för att undersöka i kommande pulsmätningar. Myndigheten har även fortsatt att arbeta vidare med aktiviteter till följd av den partsgemensamma workshopen som under 2022 genomfördes ihop med Partsrådet. Syftet är att stärka myndighetens förmåga att identifiera och hantera tidiga tecken på stress och ohälsa. Under året har myndigheten även arrangerat ett seminiarium ihop med Diskrimineringsombudsmannen för alla anställda på temat likabehandling.

Brottsförebyggande rådets lönesystem (Primula) och löner hanteras från och med 1 oktober 2023 av Statens servicecenter. Januari 2024 blev Statens servicecenters systemleverantör föremål för en ransomware-attack som medfört en driftstörning gällande åtkomsten till Primula, vilket har lett till att myndigheten inte har åtkomst till aktuella nyckeltal samt statistik. Detta gör att myndigheten inte kan redovisa aktuell helårsstatistik gällande sjukfrånvaro och årsarbetskrafter för år 2023.

Resultatbedömning

Brå har generellt en god kompetensförsörjning och lyckas attrahera, rekrytera och behålla den kompetens som myndigheten har behov av för att utföra sitt uppdrag. Brå har generellt inga svårigheter att attrahera och rekrytera medarbetare och genomför i regel samtliga rekryteringsprocesser själva på myndigheten. Personalomsättningen för tillsvidareanställda var 16,8 procent, vilket är en högre personalomsättning än genomsnittet för statliga myndigheter (11,9 procent för år 2023).

Brå har fortsatt att arbeta aktivt för att skapa förutsättningar för en god arbetsmiljö och har under året undersökt, riskbedömt och följt upp arbetsmiljön på flera olika sätt. Brå arbetar aktivt med rehabiliteringsprocessen, och myndighetens bedömning är att arbetsmiljön på arbetsplatsen är god.

Myndigheten bedömer sammanfattningsvis att kompetensförsörjningens resultat för 2023 är gott, det vill säga att årets prestationer står i proportion till vad som kunnat förväntas av myndigheten.

Ekonomiska uppgifter

I det här avsnittet redovisar vi en ekonomisk översikt av Brås verksamhet för 2023. En samlad bild av Brås ekonomiska utfall med kommentarer finns under den finansiella redovisningen. Brås beräknade kostnader för respektive verksamhetsgren redovisas i form av direkta kostnader samt beräknad overhead. De direkta kostnaderna redovisas mot respektive verksamhetsgren sammanlagda personalkostnader och löpande driftskostnader. Fördelning av overhead görs utifrån respektive verksamhetsgrens storlek i relation till varandra.

Huvudkällan för finansieringen av Brås verksamhet är via myndighetens olika anslag. Brås förvaltningsanslag är den enskilt största intäktsskällan och finansierar Brås huvudsakliga verksamhetskostnader. Anslag 1:14 ap.1 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete används för utbetalning av myndighetens transfereringar.

I underlaget för beräknade kostnader ingår inte transfereringar. Brås transfereringar sker inom ramen för verksamheten kunskapsstöd. Under 2023 transfererade Brå ut ca 46 miljoner kronor.

Kostnader och intäkter fördelade på verksamhetsområde

Brå redovisar i huvudsak verksamheten efter verksamhetsgrenar, med uppdelning efter huvudsakliga uppgifter i instruktionen. Även verksamhetens totala intäkter och kostnader är fördelade efter verksamhetsgrenarna statistikverksamheten, forskningsverksamheten och verksamheten för kunskapsstöd.

Verksamheten vid kansliet för Rättsväsendets digitalisering, som bedrivs i enlighet med förordning (2019:1283) om rättsväsendets digitalisering, ingår inte i någon av Brås verksamhetsgrenar. Även om det är Brå som tillhandahåller dessa kanslifunktioner, bedrivs verksamheten på uppdrag av Rådet för Rättsväsendets digitalisering och det är också till rådet som rapportering sker. Därför har kansliets verksamhet exkluderats från Brås resultatredovisning. Intäkter och kostnader för denna verksamhet redovisas emellertid i tabell 10, sammanställning av verksamhetens totala intäkter och kostnader.

Tabellen visar Brottsförebyggande rådets intäkter och kostnader för perioden 2021–2023, fördelade på verksamheter. Intäkterna är uppdelade i bidrag och övriga intäkter respektive anslagsmedel, och kostnaderna är uppdelade i personalkostnader respektive driftkostnader.

Tabell 10. Tabellen visar Brottsförebyggande rådets intäkter och kostnader för perioden 2021-2023, fördelade på verksamheter. Intäkterna är uppdelade i bidrag och övriga intäkter respektive anslagsmedel och kostnaderna är uppdelade i personalkostnader respektive driftkostnader.

Verksamhet	Intäkter (Belopp i tkr)		
	2023	2022	2021
Forskningsverksamhet	65 004	57 663	58 161
<i>Bidrag och övriga intäkter</i>	4 287	5 363	2 060
<i>Anslagsmedel</i>	60 717	52 300	56 101
Statistikverksamhet	74 133	71 448	71 426
<i>Bidrag och övriga intäkter</i>	1 654	1 510	1 667
<i>Anslagsmedel</i>	72 479	69 938	69 759
Verksamheten för kunskapsstöd	92 609	62 702	54 094
<i>Bidrag och övriga intäkter</i>	526	3 737	1 370
<i>Anslagsmedel</i>	92 083	58 965	52 724
<i>Delsumma intäkter av bidrag och övriga intäkter</i>	6 467	10 611	5 097
<i>Delsumma intäkter av anslagsmedel</i>	225 279	181 203	178 584
Delsumma Totala intäkter	231 745	191 814	183 680
Kansliet för Rättsväsendets digitalisering	11 348	8 760	7 005
<i>Bidrag och övriga intäkter</i>	284	14	0
<i>Anslagsmedel</i>	11 064	8 746	7 005
<i>Summa intäkter av bidrag och övriga intäkter</i>	6 751	10 625	5 097
<i>Summa intäkter av anslagsmedel</i>	236 343	189 949	185 589
Summa Totala intäkter	243 093	200 574	190 686
Verksamhet	Kostnader (Belopp i tkr)		
	2023	2022	2021
Forskningsverksamhet	65 004	57 663	58 161
<i>Personalkostnader</i>	48 345	47 004	51 473
<i>Driftkostnader</i>	16 659	10 659	6 688
Statistikverksamhet	74 133	71 448	71 426
<i>Personalkostnader</i>	46 949	50 769	52 195
<i>Driftkostnader</i>	27 184	20 679	19 231
Verksamheten för kunskapsstöd	92 609	62 702	54 094
<i>Personalkostnader</i>	45 051	29 379	25 449
<i>Driftkostnader</i>	47 558	33 323	28 645
<i>Delsumma personalkostnader</i>	140 344	127 152	129 116
<i>Delsumma driftkostnader</i>	91 401	64 661	54 564
Delsumma totala kostnader	231 745	191 814	183 680
Kansliet för Rättsväsendets digitalisering	11 348	8 760	7 005
<i>Personalkostnader</i>	6 398	6 635	4 008
<i>Driftkostnader</i>	4 950	2 125	2 998
<i>Summa Personalkostnader</i>	146 742	133 787	133 124
<i>Summa Driftkostnader</i>	96 351	66 787	57 562
Summa Totala kostnader	243 093	200 574	190 686

Finansiell redovisning

Sammanställning över väsentliga uppgifter

(Belopp i tkr)	2023	2022	2021	2020	2019
Låneram i Riksgäldskontoret					
Beviljad	17 000	10 000	11 000	11 000	11 000
Utnyttjad	6 620	3 098	5 237	7 496	3 567
Räntekontokredit hos Riksgäldskontoret					
Beviljad	8 500	8 500	8 500	8 500	8 500
Maximalt utnyttjad under räkenskapsåret	0	0	0	0	0
Räntekonto Riksgäldskontoret					
Ränteintäkter	1 128	216	0	0	0
Räntekostnader	161	32	0	0	62
Avgiftsintäkter					
Avgiftsintäkter som disponeras	1 212	929	1 502	711	1 294
Anslagskredit					
Anslag 01 06 001 - ap.27					
Beviljad	-	-	0	0	0
Utnyttjad	-	-	0	0	0
Anslag 04 01 007 - ap.1					
Beviljad	5 749	4 121	3 957	3 940	3 444
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslag 04 01 007 - ap.2					
Beviljad	1 200	1 200	1 200	1 050	1 050
Utnyttjad	159	0	0	0	0
Anslag 04 01 014 - ap.1					
Beviljad	0	0	0	0	0
Utnyttjad	0	0	0	0	0
Anslagssparande					
Anslag 01 06 001 - ap.27	-	-	221	39	524
Anslag 04 01 007 - ap.1	12 053	7 633	3 698	6 192	53
Anslag 04 01 007 - ap.2	0	900	355	3 532	1 661
Anslag 04 01 014 - ap.1	6 533	916	725	53	534
Personal*					
Antalet årsarbetskrafter	X*	135	140	131	131
Medelantalet anställda	172	141	151	153	152
Driftkostnad per årsarbetskraft*					
	X*	1 470	1 345	1 360	1 303
Årets kapitalförändring					
	0	0	0	0	0

* Brottsförebyggande rådets lönesystem (Primula) och löner hanteras från och med 1 oktober 2023 av Statens servicecenter. Januari 2024 blev Statens servicecenters systemleverantör föremål för en ransomware-attack som medfört en driftstörning gällande åtkomsten till Primula, vilket har lett till att myndigheten inte har åtkomst till aktuella nyckeltal samt statistik. Detta gör att myndigheten inte kan redovisa aktuell helårsstatistik gällande sjukfrånvaro och årsarbetskrafter för år 2023.

Resultaträkning

(Belopp i tkr)	Not	2023	2022
Verksamhetens intäkter			
Intäkter av anslag	1	236 343	189 949
Intäkter av avgifter och andra ersättningar	2	1 212	929
Intäkter av bidrag	3	4 404	9 479
Finansiella intäkter	4	1 135	217
Summa verksamhetens intäkter		243 093	200 574
Verksamhetens kostnader			
Kostnader för personal	5	-146 742	-133 787
Kostnader för lokaler		-21 506	-20 003
Övriga driftkostnader	6	-72 630	-44 610
Finansiella kostnader	7	-170	-34
Avskrivningar och nedskrivningar		-2 045	-2 139
Summa verksamhetens kostnader		-243 093	-200 574
Verksamhetsutfall		0	0
Transfereringar			
Medel som erhållits från statens budget för finansiering av bidrag		46 070	27 165
Medel som erhållits från myndigheter för finansiering av bidrag		310	608
Lämnade bidrag	8	-46 380	-27 773
Saldo transfereringar		0	0
Årets kapitalförändring		0	0

Balansräkning

Tillgångar (Belopp i tkr)	Not	2023-12-31	2022-12-31
Immateriella anläggningstillgångar			
Rättigheter och andra immateriella anläggningstillgångar	9	4 361	0
Summa immateriella anläggningstillgångar		4 361	0
Materiella anläggningstillgångar			
Förbättringsutgifter på annans fastighet	10	1 374	2 481
Maskiner, inventarier, installationer m.m.	11	1 137	617
Summa materiella anläggningstillgångar		2 511	3 098
Kortfristiga fordringar			
Kundfordringar		12	689
Fordringar hos andra myndigheter		4 484	2 845
Övriga kortfristiga fordringar	12	76	9
Summa kortfristiga fordringar		4 572	3 542
Periodavgränsningsposter			
Förutbetalda kostnader		6 009	5 248
Upplupna bidragsintäkter		263	1 112
Övriga upplupna intäkter		0	0
Summa periodavgränsningsposter	13	6 272	6 360
Avräkning med statsverket	14	-10 972	-8 451
Summa avräkning med statsverket		-10 972	-8 451
Kassa och bank			
Behållning räntekonto i Riksgäldskontoret		35 932	24 527
Summa kassa och bank		35 932	24 527
Summa tillgångar		42 677	29 077
Kapital och skulder (Belopp i tkr)			
Avsättningar			
Övriga avsättningar	15	2 723	2 455
Summa avsättningar		2 723	2 455
Skulder m.m.			
Lån i Riksgäldskontoret	16	6 620	3 098
Kortfristiga skulder till andra myndigheter		6 705	6 693
Leverantörsskulder		12 429	6 226
Övriga kortfristiga skulder	17	1 988	1 924
Summa skulder m.m.		27 742	17 941
Periodavgränsningsposter			
Upplupna kostnader		12 007	8 017
Oförbrukade bidrag		206	664
Summa periodavgränsningsposter	18	12 212	8 681
Summa kapital och skulder		42 677	29 077
Ansvarsförbindelser		Inga	Inga

Anslagsredovisning

Redovisning mot anslag

Anslag (Belopp i tkr)	Ingående överföringsbelopp	Årets tilldelning enligt regleringsbrev	Indragning	Totalt disponibelt belopp	Utgifter	Utgående överföringsbelopp
Utgiftsområde 04 Rättsväsendet						
04 01 007 Brottsförebyggande rådet						
ap.1 Brottsförebyggande rådet	7 633	191 644	-3 512	195 765	-183 712	12 053
ap.2 Nationellt centrum mot våldsbejakande extremism	900	40 000		40 900	-41 059	-159
04 01 014 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete						
ap.1 Bidrag till lokalt brottsförebyggande arbete	916	64 157	-916	64 157	-57 624	6 533
Summa redovisning mot anslag	9 449	295 801	-4 428	300 822	-282 395	18 427

För anslag 01 04 014 ap.1 finns, per den 31 december 2023, utestående åtaganden på 3 582 tkr. Hela beloppet är hänförligt till sju beslut av stöd som har utbetalats under januari 2024.

Finansiella villkor

Anslag

01 04 014

Högst 10 mnkr får användas till stadsbidrag för förebyggande arbete mot våldsbejakande extremism. Brottsförebyggande rådet har betalat ut bidrag med 9 993 tkr.

01 04 014

Högst 26 mnkr får användas för stadsbidrag till kommuner för brottsförebyggande åtgärder. Av dessa får högst 2 mnkr användas för Brås administration. Totalt utfall uppgår till 23 572 varav 21 801 tkr avser utbetalning av bidrag och 1 771 tkr avser kostnader för Brås administration.

Tilläggsupplysningar och noter

Alla belopp redovisas i tusentals kronor (tkr) om inget annat anges. Till följd av detta kan avrundningsdifferenser förekomma.

Redovisnings- och värderingsprinciper

Allmänt

Brottsförebyggande rådets (Brå) bokföring följer god redovisningssed och förordning (2000:606) om myndigheters bokföring samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

Årsredovisningen är upprättad i enlighet med förordningen (2000:605) om årsredovisning och budgetunderlag samt Ekonomistyrningsverkets föreskrifter och allmänna råd till denna förordning.

Brå tillämpar brytdagen den 5 januari, i enlighet med Ekonomistyrningsverkets föreskrifter till 10 § förordningen (2000:606) om myndigheters bokföring.

Värdering av fordringar och skulder

Fordringar upptas till det belopp som efter individuell prövning beräknas bli betalt.

I de fall där faktura eller motsvarande inkommer efter fastställd brytdag, eller där fordrings- eller skuldbeloppet ej är känt vid brytdagen, redovisas beloppen som periodiseringsposter.

Väsentliga belopp för fordringar och skulder i utländsk valuta värderas till balansdagens kurs.

Periodiseringsposter

Som periodavgränsningspost har bokförts belopp överstigande 50 tkr. Fr.o.m. 2023 periodiseras nytecknade licensavtal överstigande 50 tkr.

Värdering av anläggningstillgångar

Tillgångar avseende stadigvarande bruk med en anskaffningskostnad på minst 25 tkr och en beräknad livslängd på tre år eller längre, bokförs som anläggningstillgångar. För förbättringsutgifter på annans fastighet har Brå fastställt det väsentliga beloppet till lägst 100 tkr när den ekonomiska livslängden uppgår till tre år eller längre. Utgifter avseende utveckling av programvara som är av väsentligt värde för Brås verksamhet under kommande år, redovisas som immateriell tillgång. Brå aktiverar även standardprogramvaror om den ekonomiska livslängden är tre år eller mer.

Avskrivningen bokförs linjärt över den ekonomiska livslängden. Följande avskrivningstider tillämpas:

3 år	Immateriella anläggningstillgångar, licenser och rättigheter, egenutvecklade dataprogram
3 år eller 5 år	Förbättringsutgifter på annans fastighet
3 år	Datorer och kringutrustning
3 år eller 5 år	Inventarier
5 år	Möbler
-	Konst, avskrivs ej

Ersättningar och uppdrag

Enligt förordning (2000:605) om myndigheters årsredovisning och budgetunderlag, redovisas skattepliktiga ersättningar och andra förmåner. Dessutom redovisas uppdrag som styrelse- och rådsledamot i andra statliga myndigheter samt uppdrag som styrelseledamot i aktiebolag.

Brottsförebyggande rådet har inte avtalat om framtida åtaganden till någon person.

Ledande befattningshavare och ledamöter i insynsrådet

Ledande befattningshavare	Uppdrag	2023 (Belopp i tkr)
Mattias Larsson Generaldirektör för Brottsförebyggande rådet	Särskild utredare - Stärkt skydd för Sveriges säkerhet vid allmänna sammankomster (Ju 2023:16)	1 261
Jonas Trolle Utsedd av regeringen som chef för Center mot våldsbejakande extremism (CVE)	Särskild utredare - Skolsäkerhetsutredningen (U 2022:04) Ledamot i MFoF:s Insynsråd VD och styrelseordförande i Sandtroll AB	979
Ledamöter i insynsrådet	Uppdrag	2023 (Belopp i tkr)
Gunilla Glasare	Ledamot i Bredbandsforum Styrelseledamot i Slussgården AB (SKR:s fastighetsbolag)	0
Olivia Wigzell	Ordförande i styrelsen för Malmö Universitet Ordförande i Nämnden för Nationell högspecialiserad vård Ordförande i Rådet för styrning med kunskap Ledamot i MSB:s Insynsråd Ledamot i Standing Committee (WHO:s Europaregion)	3
Johan Olsson		4
Hanna Jarl		4
Gabriella Bremberg		4
Oliver Rosengren	Ledamot i Myndigheten för Yrkeshögskolans Insynsråd Ledamot i Inspektionen för arbetslöshetsförsäkringens Insynsråd	3
Lars Isacson	Ledamot i Ekobrottsmyndighetens Insynsråd Vice ordförande i Avesta Vatten och Avfall AB Ledamot i Utveckling i Dalarna Holding AB	3
Nike Örbrink	Vice ordförande i Micasa Fastigheter AB Ledamot i styrelsen för stiftelsen Stockholms läns Äldrecentrum Ombud i Storsthlm	3

Noter

Resultaträkning

Not (Belopp i tkr)	2023	2022
Not 1 Intäkter av anslag		
Intäkter av anslag i resultaträkning	236 343	189 949
Utgifter i anslagsredovisningen	282 395	217 133
Skillnaden beror på:		
- redovisning i transfereringsavsnittet som medel som erhållits från statens budget för finansiering av lämnade bidrag	46 070	27 165
- semesterlöneskuld intjänad till och med 2008 som redovisats mot anslag enligt övergångsbestämmelsen till 12 § anslagsförordningen (2011:223)	-17	18
Not 2 Intäkter av avgifter och andra ersättningar		
Intäkter enligt 4 § avgiftsförordningen	1 212	929
varav tjänsteexport	0	24
Summa intäkter av avgifter och andra ersättningar	1 212	929
De ökade avgiftsintäkterna beror i huvudsak på högre intäkter för konferenser		
Not 3 Intäkter av bidrag		
Bidrag från statliga myndigheter	4 404	9 479
Bidrag från andra EU-länder	0	0
Övriga bidrag	0	0
Summa intäkter av bidrag	4 404	9 479
De minskade bidragsintäkterna beror i huvudsak på att myndigheten fått färre externfinansierade uppdrag och återbetalning av outnyttjade bidrag.		
Not 4 Finansiella intäkter		
Ränteintäkt på lån i Riksgäldskontoret	1 128	216
Övriga finansiella intäkter	6	1
Summa finansiella intäkter	1 135	217
Ökningen avser ökade intäkter på myndighetens räntekonto		
Not 5 Kostnader för personal		
Lönekostnader (exkl. arbetsgivaravgifter, pensionspremier och andra avgifter enligt lag och avtal)	-91 545	-84 335
varav arvoden till insynsråd och ej anställd personal	-214	-244
Sociala avgifter	-51 175	-46 121
Övriga kostnader för personal	-4 022	-3 331
Summa kostnader för personal	-146 742	-133 787
De ökade kostnaderna förklaras främst av nyrekryteringar, ökade kurs- och konferensavgifter samt upplupna lönekostnader.		

Not (Belopp i tkr)		2023	2022
Not 6	Övriga driftkostnader		
	Inköp av tjänster	-66 046	-42 230
	Inköp av varor	-4 735	-1 251
	Resor	-1 699	-873
	Reparationer och underhåll	-94	-229
	Offentligrättsliga avgifter m.m.	-57	-26
	Summa övriga driftkostnader	-72 630	-44 610
	Ökningen är relaterad till ökat resande, konferenser och externt inriktade utbildningar. Dessutom har myndigheten ökade konsultkostnader med anledning av vakanta tjänster samt ökade kostnader för korttidsinvesteringar.		
Not 7	Finansiella kostnader		
	Räntekostnad avseende räntekontot hos Riksgäldskontoret	-161	-32
	Övriga finansiella kostnader	-10	-3
	Summa finansiella kostnader	-170	-34
	Ökningen avser ökade kostnader på myndighetens räntekonto		
Not 8	Lämnade bidrag		
	Lämnade bidrag till statliga myndigheter	-3 562	-7 608
	Lämnade bidrag till kommuner	-27 670	-7 331
	Lämnade bidrag till övriga kommunala sektorn (alla)-(SKL)	0	-750
	Lämnade bidrag till regioner	0	-800
	Lämnade bidrag till övriga organisationer och ideella föreningar	-14 056	-11 655
	Lämnade bidrag till privata företag och privatägda ekonomiska föreningar	-1 092	371
	Summa lämnade bidrag	-46 380	-27 773
	Myndigheten har ökade transfereringar med anledning av nya och utökade uppdrag inom kunskapsstöd för brottsförebyggande arbete.		

Balansräkning

Not (Belopp i tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Not 9		
Immateriella anläggningstillgångar		
IB anskaffningsvärde	2 748	2 748
Årets anskaffningar	4 754	0
Årets utrangeringar	0	0
UB anskaffningsvärde	7 502	2 748
IB ackumulerade avskrivningar	-2 748	-2 371
Årets avskrivningar	-393	-377
Årets utrangeringar		0
UB ackumulerade avskrivningar	-3 141	-2 748
Bokfört värde	4 361	0
Årets anskaffningar avser egenutveckling av ärendehanteringssystem för utbetalning av bidrag		
Not 10		
Förbättringsutgifter på annans fastighet		
IB anskaffningsvärde	8 491	8 491
Årets anskaffningar	0	0
Årets utrangeringar	0	0
UB anskaffningsvärde	8 491	8 491
IB ackumulerade avskrivningar	-6 009	-4 808
Årets avskrivningar	-1 108	-1 201
Årets utrangeringar	0	0
UB ackumulerade avskrivningar	-7 117	-6 009
Bokfört värde	1 374	2 481
Not 11		
Maskiner, inventarier, installationer m.m.		
IB anskaffningsvärde	6 632	6 632
Årets anskaffningar	1 064	0
Årets utrangeringar	-319	0
UB anskaffningsvärde	7 378	6 632
IB ackumulerade avskrivningar	-6 016	-5 454
Årets avskrivningar	-544	-561
Årets utrangeringar	319	0
UB ackumulerade avskrivningar	-6 241	-6 016
Bokfört värde	1 137	617
Not 12		
Övriga kortfristiga fordringar		
Löneförskott	76	9
Summa övriga kortfristiga fordringar	76	9

Not (Belopp i tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Not 13 Periodavgränsningsposter		
Förutbetalda kostnader		
Förutbetalda hyreskostnader	5 139	4 858
Övriga förutbetalda kostnader	870	390
Bokfört värde	6 009	5 248
Upplupna bidragsintäkter		
Upplupna bidragsintäkter, inomstatliga	263	1 112
Upplupna bidragsintäkter, utomstatliga	0	0
Bokfört värde	263	1 112
Övriga upplupna intäkter		
Övriga upplupna intäkter, inomstatliga	0	0
Övriga upplupna intäkter, utomstatliga	0	0
Bokfört värde	0	0
Summa periodavgränsningsposter	6 272	6 360
Not 14 Avräkning med statsverket		
Anslag i icke räntebärande flöde		
Ingående balans	18	95
Redovisat mot anslag	57 624	44 241
Medel hänförliga till transfereringar m.m. som betalats till icke räntebärande flöde	-56 801	-44 319
Fordringar avseende anslag i icke räntebärande flöde	840	18
Anslag i räntebärande flöde		
Ingående balans	-8 533	-4 054
Redovisat mot anslag	224 772	172 892
Anslagsmedel som tillförts räntekonto	-231 644	-177 371
Återbetalning av anslagsmedel	3 512	0
Skulder avseende anslag i räntebärande flöde	-11 893	-8 533
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag		
Ingående balans	64	83
Redovisat mot anslag under året enligt undantagsregeln	17	-18
Fordran avseende semesterlöneskuld som inte har redovisats mot anslag	82	64
Summa avräkning med statsverket	-10 971	-8 451
Not 15 Övriga avsättningar		
Avsättning för lokalt omställningsarbete		
Ingående balans	2 455	2 203
Årets avsättning	268	252
Årets använda medel	0	0
Summa avsättning lokalt omställningsarbete	2 723	2 455
Övriga avsättningar		
Ingående balans	0	0
Årets avsättning	0	0
Årets använda medel	0	0
Summa övriga avsättningar	0	0
Summa övriga avsättningar	2 723	2 455

Not (Belopp i tkr)	2023-12-31	2022-12-31
Not 16 Lån i Riksgäldskontoret		
Ingående balans	3 098	5 237
Under året nyupptagna lån	5 566	0
Årets amorteringar	-2 045	-2 139
Summa lån i Riksgäldskontoret	6 620	3 098
Beviljad låneram enligt regleringsbrev och särskilt beslut	17 000	10 000
Not 17 Övriga kortfristiga skulder		
Personalens källskatt	1 988	1 936
Övriga kortfristiga skulder	0	-12
Summa övriga kortfristiga skulder	1 988	1 924
Not 18 Periodavgränsningsposter		
Upplupna kostnader		
Upplupna semesterlöner inklusive sociala avgifter	11 041	7 847
Övriga upplupna kostnader, inomstatliga	150	170
Övriga upplupna kostnader, utomstatliga	816	0
Summa upplupna kostnader	12 007	8 017
Oförbrukade bidrag		
Oförbrukade bidrag inomstatliga	206	664
Oförbrukade bidrag utomstatliga	0	0
Summa oförbrukade bidrag	206	664
Summa periodavgränsningsposter	12 212	8 681
Tilläggsinformation not 18:		
Specifikation av oförbrukade bidrag som erhållits från andra myndigheter		
Oförbrukade bidrag som beräknas återbetalas inom 3 månader		
Kammarkollegiet	206	664
Summa oförbrukade bidrag som beräknas återbetalas inom 3 månader	206	664
Oförbrukade bidrag som beräknas användas inom 3 månader	0	0
Summa oförbrukade bidrag som beräknas användas inom 3 månader	0	0
Oförbrukade bidrag som beräknas användas under 3–12 månader	0	0
Summa oförbrukade bidrag som beräknas användas under 3–12 månader	0	0
Oförbrukade bidrag som beräknas användas under 1–3 år	0	0
Summa oförbrukade bidrag som beräknas användas under 1–3 år	0	0
Summa oförbrukade bidrag som erhållits från andra myndigheter	206	664

Årsredovisningens undertecknande

Jag intygar att årsredovisningen ger en rättvisande bild av verksamhetens resultat samt av kostnader, intäkter och myndighetens ekonomiska ställning.

Stockholm den 21 februari 2024

Mattias Larsson

Generaldirektör för Brottsförebyggande rådet

Bilagor

Bilaga 1. Publicerat av Brå 2023

Rapporter och rapportliknande publikationer

Klassificering av brott

Anvisningar och regler. Version 11.0

1 januari

Faktorer av betydelse för att lämna ett kriminellt liv och strategiska brott bland ungdomar på 2010-talet

Kortversion av rapport 2021:5

10 januari

Anmälda brott 2022 Preliminär statistik

19 januari

Polisens forensiska verksamhet

Rapport 2023:1

24 januari

Skolfaktorers betydelse för elevers utsatthet för hot och våld i skolmiljö

Kortanalys 1/2023

8 februari

Polisens resursfördelning och personaltillväxt

Rapport 2023:2

16 februari

Går det att förebygga brott genom att förändra utomhusbelysningen?

Rapport 2023:5

28 februari

Framtida verksamhetsvolym i rättskedjan 2023–2026

28 februari

Socioekonomisk bakgrund och brott

Rapport 2023:3

1 mars

Utredning och uppkläring av dödligt våld i kriminell miljö

Rapport 2023:4

7 mars

Statistik över brottmålsprocessen

23 mars

Genomströmningstider i brottmålsprocessen 2021

23 mars

Handläggningsresultat i brottmålsprocessen 2022

23 mars

Standardiserade nyckeltal i statistiken över brottmålsprocessen

23 mars

Det brottsförebyggande arbetet i Sverige 2023

24 mars

Misstankar mot tidigare misstänkta personer

Kortanalys 2/2023

28 mars

Nationella trygghetsundersökningen – uppföljningsintervjuer 2022

NTU-kortanalys 1/2023

29 mars

Konstaterade fall av dödligt våld 2022

30 mars

Anmälda brott 2022

30 mars

Handlagda brott 2022

30 mars

Kvalitetsgranskning av anmälda misshandelsbrott efter relationstyp
2019–2021

30 mars

Nationella trygghetsundersökningen – ett metodstöd för resultat på kommunal nivå

25 april

Misstänkta personer 2022

4 maj

Handlagda brottsmisstankar 2022

4 maj

Tidigare belastningar bland personer som lagförts för innehav eller bruk av narkotika i huvudbrott

Kortanalys 3/2023

29 maj

Grov fridskränkning mot barn

Rapport 2023:6

1 juni

Skolfaktorers betydelse för om ungdomar begår våldsbrott

Kortanalys 4/2023

8 juni

Grov fridskränkning mot vuxen

Rapport 2023:7

15 juni

Polisanmälda brott mot barn i åldern 7–15 år

Rapport 2023:8

20 juni

Klassificering av brott

Anvisningar och regler. Version 11.1

1 juli

Kriminalstatistik – Begrepp och definitioner 2023

5 juli

Gärningspersonens kön, ålder och relation till den utsatta

Kortanalys 5/2023

23 augusti

Ekonomisk brottslighet

30 augusti

Målsägare vid brottsanmälan 2014–2022

7 september

Bedrägerier mot privatpersoner

Rapport 2023:11

12 september

Nationella trygghetsundersökningen 2023

Rapport 2023:9

11 oktober

Nationella trygghetsundersökningen 2023. Teknisk rapport

Rapport 2023:10

11 oktober

Polisens arbete med profilering och likabehandling

Rapport 2023:12

26 oktober

Barn och unga i kriminella nätverk

Rapport 2023:13

1 november

Politikernas trygghetsundersökning 2023

Rapport 2023:14

9 november

Politikernas trygghetsundersökning 2023. Teknisk rapport

Rapport 2023:15

9 november

Polisanmälda hatbrott 2022

Rapport 2023:16

7 december

Polisanmälda hatbrott 2022. Teknisk rapport

Rapport 2023:17

7 december

Utsatthet bland förtroendevalda

Pm

14 december

Knivvåldets utveckling i Sverige från 2010 till 2022

Kortanalys 6/2023

19 december

Övriga publikationer

Årsredovisning 2022

24 februari

Budgetunderlag 2024–2026

2 mars

Verksamhetsplan 2023

13 mars

Engelska publikationer

Police forensic activities English summary

7 februari

Police resource allocation and staff growth English summary

15 mars

A model for monitoring the authorities responsible for the criminal justice process English summary

13 april

Crime prevention work in Sweden 2023 English summary

25 april

Socioeconomic background and crime English summary

26 april

Fraud against individuals English summary

6 oktober

Swedish Crime Survey 2023 English summary

11 oktober

The Politician's Safety Survey 2023 English summary

16 november

The police's work in connection with profiling and equal treatment English summary

1 december

Hate crimes reported to the police in 2022 English summary

14 december

Nyhetsbrev från Brå

På gång på Brå 25 januari

På gång på Brå 6 mars

På gång på Brå 13 april

På gång på Brå 16 maj

På gång på Brå 27 juni

På gång på Brå 29 september

På gång på Brå 2 november

På gång på Brå 30 november

På gång på Brå 20 december

Snacka om Brott – Brås poddsändningar

Barn och unga som begår brott - hur förebygger vi kriminalitet och stöttar unga i riskzon att lämna en kriminell livsstil?

2 mars

Våld mot barn i familjen. Hur arbetar rättsväsendet och vilket stöd och skydd kan barnen få?

8 september

Hur kan vi förebygga brottslighet bland barn och unga?

8 september

Barn som utsätts för brott – hur ser brottsligheten ut och vilket stöd finns att få?

9 september

Bedrägerier mot privatpersoner

6 oktober

Barn och unga i kriminella nätverk

11 december

Brottsförebyggande rådet/National Council for Crime Prevention
Box 1386, Tegnérgatan 23, SE-111 93 Stockholm, Sweden
Telefon +46 (0)8 527 58 400
e-post registrator@bra.se
www.bra.se
urn:nbn:se:bra-1155